

Ljubljana 8. decembra 1951

Leto I. Štev. 1 Cena 10 din

V TEJ ŠTEVILKI:

Pogovor s prof. dr. Brodarjem:
Problemi prirodoslovne fakultete

A. Balant: Kocbek:
STRAH IN POGUM

Statut Zveze študentov

tribuna
LIST LJUBLJANSKIH ŠTUDENTOV

Tiska tiskarna »Toneta Tomšičar« v Ljubljani

Ljubljana 1. januarja 1952

Leto I. Štev. 3 Cena 10 din

tribuna

LIST LJUBLJANSKIH ŠTUDENTOV

SONDERAUSGABE

LJUBLJANA, 7. 4. 1952

EDITION SPECIAL

tribuna

STUDENTENZEITUNG DER UNIVERSITÄT IN LJUBLJANA

LE JOURNAL D'UNIVERSITÉ DE LJUBLJANA

Poština plačana v gotovini

Cena 10 din

GLASILO
LJUBLJANSKIH
ŠTUDENTOV

tribuna

Leto III

Ljubljana, 3. februarja 1953

Štev. 2.

tribuna

LIST ŠTUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

LETO IV

Ljubljana, 25. septembra 1954

Štev. 14

študentski list

tribuna

Ljubljana, 11. dec. 1967

Letnik XVI

Številka 8

15 LET TRIBUNE

Jubilej praznujemo z majhno zamudo, ki je nastala v zvezi z zmotnim prepričanjem, da obstaja Tribuna kar 18 let (tako je vse do nedavnega pisalo tudi v glavi lista). Ker je sleherna zmeta človeško opravičljiva in ker kljub dejstvu, da korakamo že v šestnajsto leto izhajanja, še nismo izgubili temeljne in tradicionalne volje do praznovanja, in ker menimo, da je zavest o Tribuni bržkone potrebna tudi manifestativnih dopolnitev, se magični številki petnajst odločujemo v pričujočem slavnostnem obsegu.

Na praznik smo povabili prve tri urednike Tribune, ki so v letu 1952 krojili podobo študentskemu tisku v Ljubljani. To so: Miloš Mikeln, direktor MGL, Boris Mikoš, generalni direktor RTV Ljubljana, in Primož Kozak, znanstveni sodelavec SAZU in dramatik. Tovariša Mikoš in Kozak sta se našemu vabilu odzvala in tu objavljamo skrajšan pogovor z njima.

Vprašanje naše redakcije se je glasilo:

Kakšen je bil vaš uredniški in osební projekt pred 15 leti, kako se je ta projekt uresničeval skozi dobo, ki je pretekla od tedaj do danes; kako danes gledate nanj skozi svoje oči in skozi projekt uredništva, kakor ga razbirate iz strani Tribune zadnje čase?

Fragmenti razgovora na Tribuni

Mikoš

Vprašanje, ki ste ga zastavili, pravzaprav zajema dvojje: v odgovoru bi bilo treba oceniti tedanji in sedanjí uredniški koncept Tribune. To pa seveda zahteva tudi odgovor na vprašanje, ki ga niste naravnost postavili, a na katerega je vendarle treba odgovoriti, če hočemo primerjati uredniške koncepte: »Kakšna je bila naša tedanja in kakšna je naša sedanja družba?»

Že uvodoma moram reči, da dolgo nisem imel možnosti spremljati Tribune in da jo lahko spremljam komaj nekaj zadnjih let. Zato ne morem ocenjevati njenega 15-letnega izhajanja. Sicer pa je vprašanje, ali je sploh mogoče objektivno primerjati uredniške koncepte v razponu petnajstih let, ki so sicer v življenju naroda nepomembno kratek čas, a se je v njih naša družba tako zelo preobrazila, da so danes njeni pogledi v marsičem drugačni.

Ko smo študenti dobili lastno študentsko organizacijo — Zvezo študentske mladine — je kot njeno glasilo začela izhajati Tribuna. Kmalu je v študentskih vrstah dobila široko osnovo. To je bil čas, ko se je prej izrazito uveljavljeno družbeno ravnotežje začelo spreminjati, ko so posledice vojne in kominformovske blokade imele še močan odraz na političnem in materialnem področju narodnega življenja. Zveza študentov je bila kot politična sila študentov ljubljanske univerze v družbenem življenju Ljubljane in Slovenije vedno upoštevan činitelj. Politična moč te organizacije ni pretežno slovela na število članov partije, ampak na živem političnem delu na ljubljanski univerzi.

Študentska organizacija se je po svoji ustanovitvi znašla pred mnogimi problemi: od položaja študentov v naši družbi, njegovih pravic in dolžnosti do materialnih vprašanj študenta in univerze kot visokošolske ustanove, študijskih načrtov in režima na univerzi. To so bila leta, ko je bilo težko za vsakršna sredstva: od sredstev za štipendije, študentske menze in domove do sredstev za opremo laboratorijev in gradnjo novih univerzitetnih objektov.

Uvedba samouprave po tovarnah, takrat sicer še skromna in zelo omejena, je kot ideja začela burkati duhove tudi na ljubljanski univerzi in v ta čas sodi uvažanje študentskih svetov po menzah in domovih, uvedba koratorija, prizadevanja za udeležbo študentov v upravljanju na univerzi (prav takrat se je sprejemal novi zakon o univerzah) itd.

Študenti smo takrat čutili, da je uvažanje samouprave nekaj, kar nas bo v procesu končno odpejalo stran od takšnih oblik socializma, kakršne smo vsi tako enoglasno odklonili leta 1948, ko so nam jih hoteli s silo vsiliti. Čeprav takrat nismo mogli vedeti, da bo po petnajstih letih ves socialistični svet iskal drugačno podobo socialistične družbe, smo vendarle v veliki ideji samoupravne družbe videli rešitev, ki naj bi modernemu, v socializmu živečemu človeku prinesla trajno zadovoljstvo in uresničitev njegovih osnovnih teženj. V svoji mladostni

ihiti smo mislili, da se da to doseči hitro kot z naskokom barikad. Življenje nas uči, da ni tako in da je to možno doseči le resnim in vztrajnim delom. Nam se danes zdi prehojena pot zadnjih petnajstih let polna rezultatov in uspehov — strinjam se, da smo za nekatera najtežja leta plačali previsoko ceno — ta premik je velik in gledan z merili izpred 15 ali 20 let res neverjeten. Zato pravzaprav ni nič čudnega, če je marsikdo od starejših tovarišev zadovoljen z doseženim. Prav zaradi tega pa pride pod ost mladih. Nič drugače pa ni bilo v tistih dneh, ko je Tribuna začela z izhajanjem in enako bo verjetno čez 15 let. To je dobro.

Kozak

Ko primerjamo skušnje dveh generacij, bi prav ob primerjalnem aspektu poudaril misel, ki se mi ob podobnih priložnostih zmeraj pojavi. Tov. Mikoš je opozoril, kako različen je današnji čas od tistega, ko smo delali pri Tribuni, in koliko reči se je pri tem obrnilo na bolje. Prav gotovo ta ugotovitev velja — spremenilo se je veliko in spremenilo se je v pozitivnem smislu. Vendar pa se sprašujem, do kolikšne mere je taka primerjava pravzaprav lahko veljavna. (To vprašanje zastavljam zato, ker je primerjava zelo pogosta v našem javnem življenju). Če kdo danes namreč stopa v naš prostor, je zanj ta prostor verjetno ravno tako poln nerazčiščenih problemov in globokih neskladij, kakor je bil za nas prostor, v katerega smo stopali mi. Se pravi — tako se ob takih komparativnih priložnostih giblje moja misel — s tem, kar je z našega aspekta izboljšane in olajšane, najbrž ni mogoče utemeljevati ali celo opravičevati neskladij, ki jih nekdo doživlja danes. Besede, ki se zmeraj pojavljajo v takih primerih — »Fantje, za vas je lahko, ko pa bi živeli v naših časih...« — razodevajo, se mi zdi, vprašljivo stališče. Skratka, sodim, da mora biti kritična struna, ki veže realno situacijo in človeka, zmeraj enako napeta, ker je najbrž samo to realno poročilo, da to, kar je doseženo, ostane živo, oziroma, da se problemi razrešujejo v ustreznem tempu.

Nekako s tega stališča bi se lotil svoje komparacije:

Čas, ko sem delal pri Tribuni, je najbrž zelo težko primerjati z današnjim dnem. Takrat smo doživeli enega osnovnih prelomov v naši družbi — monopolni državni socializem je popustil, kot sistem, se je izkazalo, našemu svetu ne bo prinesel odrešenja. Če računamo, da je bil konec vojne in z njim zvezani občutek zmage in uspeha še blizu, potem najbrž lahko rečem, da je naš svet, ki je bil še povojno integralen, prav v tem času nekako zadihal. Popuščanje administrativnega pritiska, nediferenciranost našega prostora in pa — lahko rečem — pomanjkanje družbenih izkušenj pri vseh tistih, ki so svobodo dajali, in tistih, ki smo svobodo

BORIS MIKOŠ, ČLAN UO ZSJ

Intervju za „Radio Slovenija“

1. Ali bi nam lahko povedali, kako je prišlo do osnovanja samostojne študentske organizacije? Kakor vemo je bila prej Ljudska študentska mladina del Ljudske mladine Jugoslavije. V prvih letih po osvoboditvi sta vsebina in oblika dela Ljudske mladine odgovarjala potrebam visokodolnega političnega dela. Pozneje pa je neustemeljeno vztrajanje na obrabljenih in neprimernih oblikah političnega dela rodilo to, da se je dobesedno del študentov umaknil iz političnega življenja organizacije. Posledice tega čutimo še danes in se še vedno s temi posledicami borimo.

Zaradi takega stanja so študenti medicine v Beogradu prisiljeni, da se ustanovi samostojna študentska organizacija Zveza študentov. Aprila lani se je vršila Ustanovna skupščina, letos marca pa je bil Ustanovni kongres. Kakor vidite je naša organizacija še zelo mlada.

2. Kakšen pomen ima za študenta »ninja skupščina«?

»Ninja skupščina« je skupščina, ki jo imajo študenti v vsaki fakulteti. To je skupščina, ki jo imajo študenti v vsaki fakulteti. To je skupščina, ki jo imajo študenti v vsaki fakulteti.

dobivali, je ustvarilo atmosfero, ko se je vse bistveno zazdelo blizu — na doseg roke. Seveda — kmalu se je pokazalo, kako dolg in težak proces je pred nami in kako ustroja in načina življenja neke družbe ne more spremeniti zgolj pametna misel ali dober namen.

Skratka — med takratno in današnjo situacijo je težko najti veliko stičnih točk — in vendar je mogoče trditi, da je v določenem smislu skoraj enaka. Danes si verjetno ni treba dati toliko posla s pregljavi birokratske vrste — sam sem se ukvarjal predvsem s kulturnimi problemi in te pregraje so nam vse do petinštiridesetega še dolgo dolgo prav grenile življenje — bojim pa se, da danes ni nič manj pregraj raznih drugih vrst. Ali jih imenujemo provincializem, nedoslednost in polovičarstvo v formiranju in izvajanju konceptov, dvotirnost, ko se veliko reči, ki smo jih že tolikokrat obsodili, na tistem vztrajno vsiljuje z vsem, kar proklamiramo za pravo, itn., niti ni važno.

Mikoš

Če se naša dva uredniška koncepta v čemerkoli razhajata, potem se predvsem lahko razhajata v naslednjem:

— v osnovni usmeritvi Tribune na probleme študentov, študentske organizacije in univerze ali na filozofske in druge probleme sodobnega časa,

— v oceni, kaj je na univerzi in v družbi bistveno.

Skušajmo v tej luči malo primerjati oba koncepta. Naš koncept je odločno dajal največ prostora in poudarka problemom študenta, študija in univerze, problemom družbe in naše slovenske družbe pa je dajal prostor takrat, kadar so bili z njimi posebej povezani interesi mladega intelektualca. Naš koncept ni bil razviti Tribuna v list, ki bi bil predvsem »eseističen« in ki bi si vzel za nalogo enakopravno ocenjevati družbene tokove in premike z drugimi listi oz. revijami. Strinjam se, če boste rekli, da je bil to drugačen čas od današnjega in da neposredna primerjava ni dobra. Kljub temu se mi zdi, da današnja Tribuna premalo podpira težnje študentov in se premalo bori zanje.

En sam, morda ne najboljši primer: V petnajstih letih študentska organizacija ni uspela doseči, da se na univerzi vprašanje telesne vzgoje in naprav zanjo reši. Mi smo si bili s tednjo vlado velikokrat v laseh zaradi podobnih vprašanj, pa tudi zaradi tega vprašanja. Mnoga vprašanja so tudi bila rešena, vendar ne vsa in ne vsa hkrati.

Vsako uredništvo mora skrbeti, da ima soliden koncept, ki pa mora biti tak, da je sprejemljiv za bralca, kateremu je namenjen. Zato mora vsako uredništvo vedno znova pretehtati svoj koncept in ga tudi korigirati. Koncept, kakršnega smo imeli, nam je omogočil precejšnjo razširjenost Tribune. Le ob razširjenosti svojega glasila smo lahko tudi politično vplivali na študente. Takrat je bil tisk še zelo slabo razvit in so sedaj, ko imamo mimo dnevnikov in tednikov še vrsto revij, bistveno drugačne razmere. Zdi se mi, da so sedanje potrebe, da se Tribuna razvija v »eseistično smer«, celo manjše od tedanjih. Vi verjetno stvari drugače ocenjujete.

V svojem uredniškem delu, smo vedno skušali opredeliti, kaj je v dogajanju na univerzi in v družbi bistveno in smo o tem tudi pisali. Moram reči, da smo si marsikaj dovolili, kar takrat se ni bila družbena praksa in kar ni ustrezalo tedanji družbeni atmosferi. Res je, da se v svojem osnovnem kurzu nismo mnogo razlikovali od uradne politike, res pa je tudi, da smo kljub temu našli mnogo niš, v katerih smo se razlikovali od nje in zaradi katerih smo bili tudi predmet kritike.

Kozak

Moje razmišljanje v zvezi s tem problemom bo v pretežni meri improvizirano, ker temelji predvsem na občutku in manj na poznavanju prav današnje situacije. Strinjal bi se z nekaterimi temeljnimi stališči tovariša Mikoša, le z drugačnimi argumenti.

Res je, da je Tribuna imela pred leti drugo funkcijo, kot jo ima danes. Vendar pa je bila tudi njena situacija takrat drugačna. Spričo dejstva, da je bil naš ustroj takrat državno-socialistična družba vzhodnega tipa, je bil položaj študenta oziroma študentskega kolektiva povsem različen od današnjega. Spričo socialne stratifikacije, ki jo je prinesel državni socializem, je bil študentski kolektiv urejen kot grupa zase in je kot grupa zase v družbenem prostoru imel svoj položaj. Imel je v našem prostoru svoj odmev in svojo težo. Kako je funkcional sam in kako ga je vodila politika, je dvojje. Kar želim poudariti, je, da so študentje na naši univerzi kot kolektiv imeli svojo notranjo kohezijo in tudi status.

Ne bi razsojal, ali je tak status najboljši ali ni. Mislim, da je bil v veliko pogledih vprašljiv kakor vse družbene naprave tistega časa. Vendar pa — ta misel me včasih samega preseneča — mi je bil v nekem smislu všeč. Današnje stanje pa se mi zdi neizčisto in nejasno. Videti je namreč, da se je ta kolektiv (namesto, da bi se razrasel v današnjemu času ustrezen organizem) v obilni meri razšel. Prav gotovo — nesvobodne organizacijske oblike, ki so bile tudi ena izmed veznih sil, so odpadle. Tudi razumem, da je velika materialna in družbena diferenciacija, nove materialne možnosti in nove metode za doseg uspeha v družbi, ljudi na univerzi razdelila in jih napotila po različnih in ločenih poteh. Vendar je treba priznati, da je bil ta kolektiv tudi administrativno razbit. Spričo znanih pojavov, ki so od časa do časa burkali naše družbeno ravnotežje se je, kot lahko sklepam, v univerzitetni politiki ugnedila misel, da je bolj vsak pojav med študenti prej ustavil kot pa ga pustiti razvijati. Pragmatično je taka pot gotovo najbolj varna, a bila je kratkovidna. Najbrž je v obilni meri potrgala vezi med mlado inteligenco in povzročila, da je postalo zasebnštvo objektivno najbolj zaželen, subjektivno pa najbolj varen tip obnašanja. Seveda je kolektiva s tem konec. Vendar univerzitetno študentsko inteligenco kot aktiven in bolj ali manj kompakten organizem potrebuje vsaka družba in če se temu odreče, kot se je slovenska, se oropa važnega resonančnega prostora in tudi gibal.

Mikoš

Ker ste že vprašali, kaj sodim o vašem konceptu — samo nekaj misli o tem:

Ce bi bil v uredniškem kolegiju, bi se z vsemi silami boril zato, da bi na straneh Tribune vedno znova prihajal do izraza odpor študentov proti tistim silam, ki hočejo kakorkoli zadržati naš družbeni razvoj, ki zagovarjajo močno roko, ko naj eden misli za vse, in ki mobilizirajo za svoj politični koncept vse do užaljenih in zagrenjenih do tistih sil, ki koreninijo v naši konservativnosti, občutku majhnosti, v lokalizmu in podobnem. Starejša generacija se počasi utrjuje in odhaja. Ljubljanska univerza daje pomemben delež intelektualne družbe jutrišnje družbe. Eden od neposrednih interesov jutrišnje družbe (seveda tudi današnje) je v uresničevanju ciljev reforme: modernizacija proizvodnje in družbe, višja materialna raven in bogatejše duhovno življenje. Tribuna bi morala braniti cilje reforma in mobilizirati vseh 10.000 študentov ljubljanske

univerze, da bi ti predstavljali politični faktor za vsakogar, ki bi v odnosu do reforme ravnal drugače. Zdi se mi, da je v Tribuni preveč pesimizma in nezaupanja. Nisem proti temu, da ste zelo kritični in ostri, a dobro ni, če ste samo to.

Kozak

Danes smo v situaciji, ko univerza kot univerza v prostoru ne učinkuje. Res je, da bi bila ena od nalog Tribune poskusiti začeti z integracijo take enote. Žal Tribuno premalo poznam, da bi lahko sklepali, v kolikšni meri list to nalogo opravlja. Po nekaterih člankih iz zadnjega časa sodim, da je ostro kritična, ko se loteva širših družbenih problemov. Kritika je seveda dobra reč. Vendar imam osebno ob njej nekaj pomislekov, ki me spremljajo že dalj časa. Bojim se splošne kritike in bojim se — recimo temu tako — današnje kritike.

Kritizirati namreč, ne da bi si pri tem zagotovil učinek kritike, je hud posel. Ponavljati jo in pri tem spoznavati, da je nemočna in ostaja v družbenem prostoru brez odmeva, pa je celo nevarno. Kritika spravi s kritiziranim v blokiran, statičen odnos in mu odvzame prožnost in dojemljivost za dogajanje krog sebe. Tak kritik zamrzne in se zlepa ne reši več svojega enodimenzionalnega odpora.

Ta problem pa dobi še drugo razsežnost, če upoštevamo, da je danes kritiziranje pri nas že prava folklorna zabava. Redko kakšen pogovor mine, ne da bi si ljudje z vseh delovnih področij ne izmenjali vseh negativnih izkustev in novic o naših družbenih napravah in njihovem pomanjkljivem funkcioniranju. V glavnem dobi vse, kar obstaja, svoj negativni komentar. Če pa to družabno igro pogledamo pozorneje, se zdi, kakor da bi prav te vrste kritika bila tisti element, ki omogoča, da stvari ostajajo take, kot so. Ta poplava jemlje argumentom teže, jih dela vse enako obrobne — vse drugo pa je na dlani.

Zatorej — vsekakor nočem reči, naj bi s kritičnimi stališči prenehali. Vendar pa je eden izmed važnih problemov mislečega človeka, ki ga zanima konkretni položaj v konkretni družbi, prav danes najbrž ta, da najde način, kako narediti svojo kritiko učinkovito in zavezujočo. Seveda pa je to odvisno bolj ali manj tudi od značaja in zaležnosti nekih kritičnih analiz in spoznanj.

Mikoš

Vprašanje slovenske državnosti, enakovrednosti in polnega nacionalnega življenja nas je tudi kot študente vedno zanimalo. Del odgovornosti za razreševanje teh vprašanj morajo prevzemati tudi že študenti. Slovenija daje pomemben delež pri snovanju našega družbenega razvoja, daje svojo politično prakso, daje gospodarsko, je v prvih vrstah boja za moderno samoupravo socialistično družbo. Zveza komunistov Slovenije je kot vodilna politična sila afirmirala slovenski narod in slovensko državo in to ne samo v okviru naše jugoslovanske federacije, ampak tudi širše. Mislim, da ta politika doživlja na straneh Tribune premalo podpore. Slovensko politično in državno vodstvo je skupaj z drugimi progresivnimi silami v Jugoslaviji sredi borbe, da se uresniči sklepi zadnjih kongresov in plenarov, ki jih je naša javnost sprejela z zadovoljstvom

zgodovinskem smislu. To je že tako poglavje zase. V mislih imam predvsem praktičen aspekt, zakaj vse kaže, da bo naš svet v fazi, v kakršno stopa zdaj, potreboval pač vse moralne in intelektualne kapacitete, če bo hotel zdržati in ujeti moderni tempo. V zrelejših družbah od naše se je ustvaril trden, zahteven in svoboden status študenta. Zrelejšje družbe od naše vedo, kako važen je zanje in mu

Declaration de recteur de l' Université de Ljubljana sur la question de Trieste

Les événements, qui se passent ces jours à Trieste (zone A de TLT) donnent du souci et de la colère à chaque Slovène et Croate et doivent en donner à chacun, qui estime les fondements juridiques et morales de la vie réglée entre les nations. Nous sommes les témoins d'une colère irredentiste organisée, laquelle est lancée tant par les plus hautes représentants de l'autorité italienne, que par les exponents des parties et des groupes politiques italiennes, des neofachistes jusqu'aux cominformistes.

Ils ont créé une atmosphère des passions artificiellement excitée qui se dressent contre la paix et les relations normales entre les voisins. Ils veulent prouver qu'on doit défaire le traité de paix avec l'Italie. Ils veulent annexer le TLT et ainsi encore aggraver les injustices faites aux nations slovène et croate par ce traité.

Tous les professeurs de l'Université slovène, unies aux étudiants, lèvent leur voix appelant à la conscience et au sens de la responsabilité des forces alliées unies dans la guerre antifachiste passée, qu'ils tiennent le traité de paix avec l'Italie et qu'ils ne permettent aucune reculation, jusque un accord avec notre état sera rejoint.

L'université slovène ayant conscience de la responsabilité envers son peuple, cultive des hautes idées de humanisme et de justice en relations internationales. Surtout elle insiste au principe que chaque nation aie le droit d'être libre tant culturellement que politiquement.

C'est la cause pourquoi dans ces moments fatals l'université slovène accentue que le désapprobement des obligations acceptées par le traité de paix et la trahison des intérêts des peuples slovène et croate et aussi des Italiens démocratiques de TLT a labilité irredentiste, serait le coup les plus terrible envers les principes progressives sur lesquelles fonde l'ONU, l'union internationale la plus haute qui a le devoir de défendre TLT selon les clauses du traité de paix avec l'Italie

Dr. Gorazd Kušej, recteur
DE L'UNIVERSITÉ DE LJUBLJANA

posvečajo vso pozornost. Pri nas pa je »status slovenskega študenta« v bolj funkcionalnih in na stvarnejših zgodovinskih temeljih stoječih odnosih, kakršni se snujejo danes, beseda, ki še ni bila izrečena.

Mikoš

Mislim torej na kratko, da ni nujno, da v študentskem tisku prevladujejo samo študentski problemi in problemi univerze in da je prav, da se Tribuna ukvarja z osrednjimi družbenimi vprašanji in to še posebej takrat, kadar ta bolj ali manj živo zadeva mladega človeka in njegovo perspektivo. Vloga tribune je danes drugačna, sestava študentske mladine je drugačna in družba je drugačna od nekdanje. Prav v tem je funkcija uredništva, da oceni vse komponente in nato odredi politično lista, ki je vedno manj lahko politika ozkega kroga. Na vas je naloga, da ocenite, v kolikšni meri izražate mnenje univerzitetne mladine in v kolikšni meri ste njeno glasilo, v kolikšni meri pomagata študentsko mladino povezovati v kolektiv in več ali manj enotno delujočo politični faktor v življenju univerze, mesta in naroda, kakšna so vaša stališča do osnovnih vprašanj sodobnega časa in tekoče politike in kakšno naj bo mesto Tribune v slovenski žurnalistiki. Sicer pa je v vsakim časopisem tako kot z vsako vlado: nikoli se vsi ne strinjajo z njo in vsi bi radi boljše. Ko se prebivate v svojem uredniškem delu skozi mnoge težave, ne pozabite na star slovenski rek: Le kadar lipa cvete, je mnogo čebel.

O položaju Tribune

Menda je 15 let tega, ko se je v slovenski publicistiki pojavila TRIBUNA. Noben poseben fenomen ni bila, ki bi zbujal izrecno pozornost, še celo ne, če bi to posebnost iskali v družbenopolitični orientaciji ali v likovnem videzu lista. Novo, za slovenske razmere, se je pojavljalo na kulturnih straneh Tribune. Sicer pa je bil časopis tesno navezan na aktivnost forumov študentske organizacije, ki je v vsem svojem obstoju imela en sam epohé — obdobje, ko so v njej prevladovali politično dozoreli demobilizirani oficirji JLA. Stil aktivnosti teh funkcionarjev je dal močan pečat Tribuni in študentski organizaciji in posebej slednja se je trdila, da bi ostal ta stil neokrnjen — toliko časa, da se je povsem dezorganizirala, Tribuna pa se je ob sloven-

ski revialni krizi s forumi študentske organizacije temeljito razšla, in to je začetek novega časopisa. Medtem ko je skušala pred tem redakcija iz Tribune napraviti (obrtiško) najboljši slovenski časopis, so se uredniki po letu 1964 iz Tribune trudili napraviti tisto, kar noben drug slovenski časopis ni bil. To novo stanje je našlo svoj odraz v statutu Tribune, osnovne značilnosti pa so bile: pravica do konstituiranja skupinskega koncepta, realizacija polne odgovornosti vsakega urednika, možnost kompetentne verifikacije vsebinske orientacije mimo forumov študentske organizacije, vključitev vseh bralcev v odločanje o kadrovski politiki. Urednik Tribune ni motiviran s honorarjem, zato je njegova prisotnost v dejavnosti časopisa vezana na možnost preverjanja lastnih osnovnih spoznanj in hotenj. Če te možnosti ni, so vse preostale obstoječe motivacije prešibke, da bi bile ekvivalent angažmaju, ki ga urejanje časopisa (dobro urejanje dobrega časopisa) od človeka zahteva.

Pomen (in usoden) element, ki definira pozicijo časopisa, je način, po katerem se ta časopis finansira. Pri nas ni časopisov, ki bi se drževali izključno iz lastnih dohodkov. Pri vseh časopisih so v večji ali manjši meri udeležena družbena in stvarja (tudi pri Tribuni), toda kljub temu ni niti sledu o konvenciji, ki bi precizirala pogoje, v katerih velja nek časopis ustanoviti oz. kdaj časopis izgubi pravico (točneje — možnost) izhajanja. To vodi k podrejanju (sploh neizrečenim) željam financerjev ali pa k revoltu (kot si razlagam »drekecepeke« v Tribuni).

Insuficientnost družbenega dogovora (kje vse se danes vodi in kje se ne vodi razgovor o novi slovenski reviji?) na tem področju, predvsem pa skromna sredstva — to kaže na podcenjevanje družbene funkcije časopisa.

Tribuna finansira univerza in od tod tudi prihajajo pripombe glede konkretne vsebinske orientacije časopisa — in te pripombe naj bi imele posebno težo! Te pripombe pa dejansko ne smejo imeti nobene posebne teže, razen če so zapisane v dobrem kritičnem članku. Pač pa je univerza dolžna vnaprej precizirati pogoje, pod katerimi je pripravljena finansirati časopis in predvideti situacijo, ko te pripravljenosti pri njej ne bo več.

Časopis je danes najcenejša kulturna (in družbenopolitična!) institucija.

Že nekaj let sem dnevni tisk, radio in predvsem TV popolnoma dominirajo v sferi informacij. (Ne bom se spuščal v diskusijo, ali so pri tem delavni, temeljiti, netendenciozni in razboriti.) Vsekakor so časopis, kot je Tribuna, razbremenili poročanja in ga zadržali za bistveno funkcijo cirkulacije in izostrovanja idej in koncepcij. Mnogi informacij sama namreč povzroča presenetljivo apolitičnost in inertnost.

Običajne kritike vsebinske orientacije Tribune demonstrirajo izredno borno sposobnost diferenciranja informacij in še bornejšo refleksijo. To pa seveda ni ugodna atmosfera za učinkovito cirkulacijo idej, pač pa utemeljitev za malodušno ugotovitev, da celo univerza ne more prenesti Tribune. (Prenesla pa bi konglomerat Sportskih novosti, TT-ja, zadnjih petih strani Arene, Nedeljskega in uvodov Dela — k sreči pa takšne zmešnjave ne prenese tiskarski stroj.)

Ali je Tribuna resnično to, za kar se zavzemam in kar skušam po svojih močeh ohraniti? Postavljam se za časopis s koncepcijo in menim, da je to v interesu univerze. Tribuna nima koncepta niti ne želi razpravljati o konceptu. Akcije, ki jih sproža Tribuna, so izrazito individualne akcije, kar kaže na popolno nerazumevanje sicer dosledno izpeljane individualne odgovornosti. Sicer pa sploh ni prispevkov, ki bi se izrazito postavili za neko koncepcijo.

Resnica je ta, da se (pod pritiskom logike laissez-faire) niti troje ljudi ne more ujeti v eno smiselno akcijo in da je v taki situaciji iluzorno pričakovati pozitivno konfrontacijo idej v skupnem cilju izločkovanja enotne misli — od časopisa. Pričakujem pa določeno prizadevanje glede tega. Menim, da ima Tribuna vse možnosti, da dá primer, kaj je boj mnenj v naših pogojih, kako realizirati pravico manjšine v boju za njeno mnenje v sistemu socialističnega pluralizma, kako zagotoviti, da se z »zapiranjem ventilov« liberalizmu in birokratizmu ne zapirajo ventili tudi svežim idejam, ki se izpostavljajo riziku, da bodo uničene in zavržene z enostavnim etiketiranjem.

Najbrž ni dovolj, da se Tribuna proglašja za tribuno. To očitno ne prinaša potrebne ostrine. Za tribuno se razglašajo vsi današnji časopisi, pa to prav nič ne vpliva na karakteristiko: da imajo skromen ugled, da imajo majhen vpliv na kulturno in družbeno dogajanje, da imajo nizke naklade in da slabo opravljajo funkcijo cirkulacije idej.

Mnogi sodijo, da je rešitev v zamenjavi, sedanjih urednikov z novimi, spretnimi, močnimi in polnimi idej, ki bi vnesli ustvarjalno atmosfero v časopis. Vendar, saj nikdar ni bilo toliko sprememb v redakciji kot danes, pa ostaja situacija nespremenjena!

Skupaj lahko ugotovimo, da na univerzi ni ustvarjalne razprave o vprašanjih, ki jih mora porajati sama univerza. Toda problematično je za inertnost v ustvarjalnosti kriviti Tribuno. Časopis — takšen, kakršen je, je simbol nerešenih in slabo rešenih vprašanj v univerzitetni praksi (ker gre za univerzo, pa tudi v kulturni in družbeni praksi). Časopise velja danes ocenjevati tudi s stališča tistega, česar ne napišejo in zaradi česar ne napišejo. (Priljubljen Tribuni, kadar noče pisati o vprašanjih nizkega nivoja na nizkem nivoju, pa čeprav za še tako razširjen nizki nivo.)

Ni pa res, da Tribuna ne bi mogla objaviti smelih sestavkov in da zato ne more biti izrazita. Res je, da ostaja neizrazita, dokler se vrti v sferah anonimnih konfliktov: novo — staro, sodobno — nesodobno, avantgardno — konservativno itd... Izrazitost pridobi, ko za eno od oznak stopijo izdelane dosledne osebnosti, ki negirajo in afirmirajo nekaj točno določenega.

Franci Pivec

Iniciativni odbor Zveze študentov Jugoslavije ljubljana. Univerze, Visokih šol in Akademij

obvešča vse delegate, ki so bili izvoljeni na ustanovnih skupščinah združenj, da se vrši

Ustanovna skupščina Zveze

v nedeljo, dne 16. decembra 1951 s pričetkom ob 8:30 uri. Kraj ustanovne skupščine bo javljen pravočasno po radiu in dnevnem tisku

in mnogi tudi z olajšanjem. Zavzemam se za to, da sodelujemo v tem boju, ne pa da kot eden stranskih sodnikov od časa do časa dvignemo zastavico in čakamo, da bo glavni sodnik ustavil igro. Kot vemo, glavni sodniki vedno ne upoštevajo stranskih!

Kozak

Tovariš Mikoš je poprej v pogovoru poudaril tovariše, ki so v času našega študija delali v študentskih forumih in so danes na vidnih položajih. Sam pa bi opozoril na vrsto fantov, kolegov s fakultete in tistih, ki sem jih spoznal na Tribuni, in ki so v poznejših letih povsem zatonili — ne da bi realizirali to, kar je bilo v njih in kar so v študentskih letih pomenili. Marsikdaj so bili to samosvoji ljudje, marsikdaj trmasti, velikokrat so se zdeli celo čudaški, v bistvu pa bi bilo treba ne le enega od njih razumeti bolj preprosto: kot močnejšo in izvirnejšo osebnost, ki si je iskala ustrezen izraz in ji veljavni kalupi niso ustrezali. Za take ljudi je bil čas za nami usodno brez razumevanja. Odpadli so od udeležene sodelovanja v družbeni problematiki, ker njihove iniciative niso bile zaželeni in njihovi pogledi preveč osebni. Prepričan sem, da bi ne bilo dobro ko bi si tudi v prihodnjih petnajstih letih dovolili toliko razspornosti. Ne mislim tega samo v narodnostno kulturnem in širšem

Zakaj pišemo v škodo ufologiji — vedi o neznanih letečih predmetih

Pri nas so do zdaj zelo malo pisali o neznanih letečih predmetih (NLP - UFO); le tu in tam smo lahko prebrali kakšne članke, ki pa so bili navadno prevedeni iz zahodne literature (čeprav vsebujejo tudi vzhodne publikacije tovrstno literaturo že več kot dvajset let). No, bilo je tudi objavljenih nekaj novic o NLP, ki so jih posredovale inozemske poročevalske agencije.

V mesecu novembru pa je prišlo (verjetno zaradi tega, ker je naša javnost izvedela, da so v ZSSR dobili NLP »domovinsko pravico«, čeprav je obstoj NLP do sedaj priznalo že mnogo držav) do dveh (naših) obširnejših sestavkov, in sicer 20.11. v Mladini ter 23.11.1967 v Ljubljanskem dnevniku.

Vsi objavljeni prispevki, še posebno članek v Mladini, so bili več ali manj v korist nove vede — ufologije. Dolžni pa smo spregovoriti nekaj kritičnih besed na račun sestavka v Ljubljanskem dnevniku.

Mnenja smo, da je prispevek tovariša M. Spazzapana v Ljubljanskem dnevniku pod naslovom »Neznani leteči predmeti tudi na našem nebu?« napisan brez pravilnega in smiselnega načina pisanja. Kar pa zadeva NLP, je omenjeni sestavek v škodo mednarodni organizaciji ufologov (INTERNATIONAL SKY SCOUTS), SKY SCOUTS KLUBU LJUBLJANA (ki je član ISS in je predstavnik za Jugoslavijo) ter ufologiji nasploh.

Nerazumljivo nam je, kako je lahko prišel v Ljubljanski dnevnik takšen članek? Članek je poln nepravilnosti in kontradikcij. — Naslov da čuti, da bodo obravnavani pojavi NLP pri nas, vendar o tem ne izvedemo ničesar. — V uvodu je verjetno tovr. M. Spazzapan hotel podati zgodovinski pregled ufologije, vendar je z nekaj skopimi besedami ta pregled razvoja le izmalil. — Pri intervjuju imamo občutek, da je novinar hotel že z vprašanji nekako usmeriti odgovore prof. dr. Frana Dominka tako, kot si jih je tovr. M. S. želel sam — izvedeti nekaj senzacionalnega. Skratka, ne vidimo skupnega jezika med vprašanji in odgovori. (Da ne bo pomote — na odgovore prof. dr. Frana Dominka ne dajemo pripomb; kritično gledamo le na sestavo priobčenega članka).

Članek, ki zaobsega eno celo stran Ljubljanskega dnevnika, je še podkrepjen z dvema uokvirjenima noticama, ki pa sta med seboj povsem kontradiktorni: — v prvi notici je izjava prof. dr. Frana Dominka, ki ne priznava obstoja NLP kot materialnih in umetnih teles; — druga notica pa naproša bralce Ljubljanskega dnevnika, da naj sporočijo o morebitnem pojavljanju NLP. Ali ni to vse skupaj zelo neresno in v škodo našemu klubu ter ufologiji nasploh? Da bomo bolj konkretni, naj podamo nekaj besed o Sky scouts klubu Ljubljana.

Pred nekaj leti je začela delovati v Ljubljani manjša skupina ljudi z namenom sistematično raziskovati pojave NLP pri nas. Ko pa se je vključil v naše delovanje ameriški ufolog, ki živi pri nas že tretje leto, smo se intenzivneje povezali z ISS. Mednarodna organizacija ufologov nas je prosila, naj se registriramo kot sekta za tovrstne raziskave, saj da smo edina skupina v Jugoslaviji, ki se s tem ukvarja.

Z imenom SKY SCOUTS KLUB smo bili registrirani v letu 1968. Ko pa smo postali še člani ISS, smo prišli do kontaktov s podobnimi klubi v Angliji, Argentini, Avstraliji, Avstriji, ČSSR, Danski, Franciji, Indiji, Italiji, Japonski, Južni Afriki, Južni Arabiji, Kanadi, Nemčiji (Vzhodni in Zahodni), Novi Zelandiji, Norveški, Rodeziji, Venezueli in ZDA.

O NLP je po svetu dovolj zanimivega gradiva, in to od knjig, revij, časopisov (ki jih urejujejo priznani znanstveniki), pa do slik in filmov. — Tudi ufologija ima svoje metode in pripomočke za raziskovanje (od najrazličnejših anketnih listov, merenj, opazovanj in študij do teleskopov, daljnogledov, infra in drugih filmov ter Geigerjevih števecv).

Ker je v Ljubljanskem dnevniku objavljen nekak anketni list (kaj naj bralci prijavijo kot NLP in kako naj se pripravijo na tovrstno opazovanje), ki je povsem napačen, smo dolžni posredovati javnosti prijavno polo, ki jo uporablja ISS in torej tudi SKY SCOUTS KLUB Ljubljana:

PRIJAVA NLP:

1. Priimek in ime;
2. točen naslov;
3. kraj, datum in ura (opazovanja predmeta);
4. področje, nad katerim je predmet letel (gozd, daljnovod ipd.);
5. velikost in barva predmeta;
6. smer, način in višina letenja;
7. oblika predmeta;
8. ali je predmet povzročal kakšne šume (zvoke);
9. pod kakšnim kotom je letel (bil) predmet s horizontom;
10. prostor, iz katerega je bil predmet opazovan (skozi okno, s ceste ipd.);
11. kakšna vremenska slika je bila v dobi opazovanja;
12. morebitne druge posebnosti.

Informacije pošljite na naslov: SKY SCOUTS KLUB LJUBLJANA, Moše Pijače 22, p. p. 402.

Ne bodimo v skrbeh, da nas bodo zaprli ali poslali k psihiatru. — Ker ni dežele na svetu, v kateri ne bi ljudje govorili o pojavih »letečih krožnikov«, je namen našega kluba tudi zbiranje podatkov o pojavih NLP na področju Jugoslavije. Zavedamo se, da znanost ne pozna meja. — Ime tistega, ki nam bo posredoval podatke o pojavu NLP, bo ostalo tajno, če to želi. (Prijava mora biti lastnoročno podpisana.)

Naš klub je dobil že mnogo prijav o opazovanju NLP iz najrazličnejših krajev naše domovine (tudi iz Ljubljane jih je nekaj). Vsaka prijava pa skoraj dosledno izpolnjuje podatke, ki so navedeni na prijavni poli. Verjetno se bodo bralci članka spraševali, zakaj ti podatki niso bili objavljeni. — Sistematična obdelava tega gradiva ni tako preprosta, zato je vezana na čas. SKY SCOUTS KLUB Ljubljana nima namena blamirati ne sebe ne ISS, še

posebno pa ne ljudi, od katerih je dobil zaupanje, da so mu posredovali podatke o opazovanju NLP! Ko bo gradivo obdelano (verjetno že v prvi polovici prihodnjega leta), bomo podatke posredovali javnosti. Tudi o drugih zanimivostih ufologije doma in po svetu bomo že v bližnji prihodnosti začeli obveščati občane.

Ob koncu našega sestavka bi želeli poudariti, da je naša dolžnost ufologijo oziroma pojave NLP obravnavati z vso resnostjo! Upamo, da ne bo več prišlo do publikacij, ki bi škodovala našemu klubu in sploh razvoju nove vede.

Sky scouts klub Ljubljana

Vprašanje ljubljanski televiziji

Tribuna z razumevanjem spremlja težave, s katerimi se mora spopadati slovenska televizija in ki so plod maloletnih izkušenj in pomanjkljive tehnične opreme. Polni spoštovanja sledimo naporom naših televizijcev in večkrat smo že razmišljali, kako bi jim priskočili na pomoč z lastnim sodelovanjem. Toda pionirstvo RTV Ljubljana je brez primere: hlabro zavrača naše ponujeno roko in se s težavami bori brez tuje opore. Z nostalgijo zdaj razmišljamo o tisti oddaji Kulturne panorame spomladi 1966, za katero so gledalci že lahko zvedeli iz predhodne napovedi, da bo spregovorila tudi o študentski Tribuni. Tedaj se nas je četverica pražnje oblekla in napudrala in posneli smo kar celo uro razgovora o aktualnih problemih našega lista in o težavah, s katerimi se srečujemo v slovenski politični javnosti. Toda RTV je v zadnjem trenutku likvidirala naše sodelovanje, izjavila je, da nismo bili na nivoju slovenskega povprečnega poslušalca in da ji je žal. In glej zlomka: v petek, 1. decembra, je bila na sporedu televizijska tiskovna konferenca na temo »Mladi in Zveza komunistov«, na katero so bili po običaju tiskovnih konferenc povabljeni domala vsi zastopniki tiska. Razen Tribune. Na vprašanje post festum, zakaj nas niso vabili, so odgovorili, da so mislili povabiti Rudija Rizmana, člana našega uredništva, da pa je bil žal odsoten (na zasedanju mednarodnega sodišča za vojne zločine v Kopenhagnu) in da nas tako na tisti tiskovni konferenci NI MOGLO BITI. In sploh menijo, da je bila tema razgovora obširnejša, temeljitejša in sploh drugačna, kot bi utegnili zanimati naše uredništvo. Uredništvo Tribune se čuti krivo, da ni doslej kazalo intenzivnejše želje po sodelovanju z RTV. Čutimo se krivi, da nismo problemom Zveze mladine in Zveze komunistov posvečali dovolj pozornosti. Čutimo se krivi, da smo premalo polemično razpravljali o »nekem načinu političnega delovanja«. Krivi smo. In zdaj hočemo slišati še o krivdah ostalih. Prosimo, začnite z očitki. Potrdite nam, da smo za vse sami krivi. Zatrjujete, da ste nas spustili iz spiska po pomoti in ne iz bojazni, da bi se

diskusija »polarizirala«. Nikar pa ne recite, da želimo poravnati osebne spore, se konsolidirati z neko strukturo, da želimo premirje, akademizem ali kaj takega. Tega nikar. Vprašanje seveda ostane: kakšne so krivde zunaj Tribune? Uredništvo

Še enkrat: v čigavem imenu?

V prejšnji številki Tribune sem v članku »V imenu — resnice?« nakazal, kako se Književne novine »pošteno« in »kritično« spuščajo v »objektivno analizo« predloga zakona, s katerim bi bil urejevan položaj Slovencev v organih federacije.

List si ni mogel kaj, da ne bi tudi v svoji 315. številki pokazal svojega »poštenega pristopa« k obravnavi tega vprašanja.

Po citatu iz »Borbe«, ki prinaša prečiščeno besedilo tega predloga, sledi komentar:

»V tej luči je zanimiv tudi primer mladega nogometaša Bečejca, ki je nedavno odklonil, da bi brez denarnega nadomestila igral za barve državne reprezentance, s čimer je nase nakopal vihar nezadovoljstva jugoslovenske javnosti.«

Mislím, da je vsak komentar takega komentiranja odveč.

Bralce Tribune bi se posvel, da jih naše pri »pri« ob usodi Književnih novic, ki v članku »Iskanje nove oblike« dodajajo:

»V zadnjem času srečujemo v naši javnosti različne dezinformacije (pa tudi odkrite klevete) na račun našega lista in na račun vsebine nekaterih rubrik, ki jih objavljamo...«

Trikrat lahko ugibamo, kako je vendar do česa takega moglo priti.

S. Pregl

Iskanje nove oblike povezave med univerzitetnim odborom in pokrajinskimi klubi

Po neslavnem propadu zveze pokrajinskih klubov je vsa povezava med klubi prenehala (razen nekaj izjem, ko so se klubi srečevali že iz tradicije). Tako je prenehala tudi vsaka povezava med njimi in univerzitetnim odborom. Na lanskoletni spomladanski skupščini smo razpravljali, ali bi zveza še obstajala v taki obliki, kot je do sedaj, ali pa naj jo razpustimo. Izkazalo se je, da s posebnim odborom in mentorstvom nad klubi delo ne more biti najuspešnejše. Klubi pa so pričakovali, da jim bo ta zveza dajala finančno pomoč, kar pa je bilo nemogoče. Na tej skupščini je bilo sklenjeno, da bo zveza razpuščena.

Univerzitetni odbor je po skupščini ugotovil, da bi vendarle morala obstajati neka povezava med njim in klubi. Predvsem zaradi naslednjih stvari:

- univerzitetni odbor večkrat obravnava stvari, ki bi jih bilo dobro obravnavati v pokrajinskih klubih;
- vsako leto veliko govori in išče rešitve problema štipendiranja in zaposlovanja diplomantov;
- klubi najbolj poznajo situacijo v svojih občinah;
- s skupnimi akcijami bi uspehi bili morda večji;
- poleg tega bi lahko organizirali razna srečanja in tekmovanja med klubi itd.

Ze takrat, ko je zveza pokrajinskih klubov obstajala, klubi niso redno pošiljali naslovov novih predsednikov, zato smo povabili vse predstavnike klubov preko Tribune, da se udeležijo sestanka na univerzitetnem odboru. Na žalost je prišlo samo pet predstavnikov klubov. Po dolgem iskanju po osebnih poznanstvih smo končno dobili naslove klubov, vendar nam še vedno manjkajo naslovi naslednjih klubov: Zasavja, koroških študentov, Ilirske Bistrice, Velenja, Laškega, Kranja, Sentjurja.

Ponovni sestanek predstavnikov klubov je bil (13. XI.) tokrat uspešnejši. Od tridesetih klubov je bilo prisotnih dvanaest predstavnikov. Glavni predmet razprave je bil oblika nove povezave med univerzitetnim odborom in klubi ter programi dela.

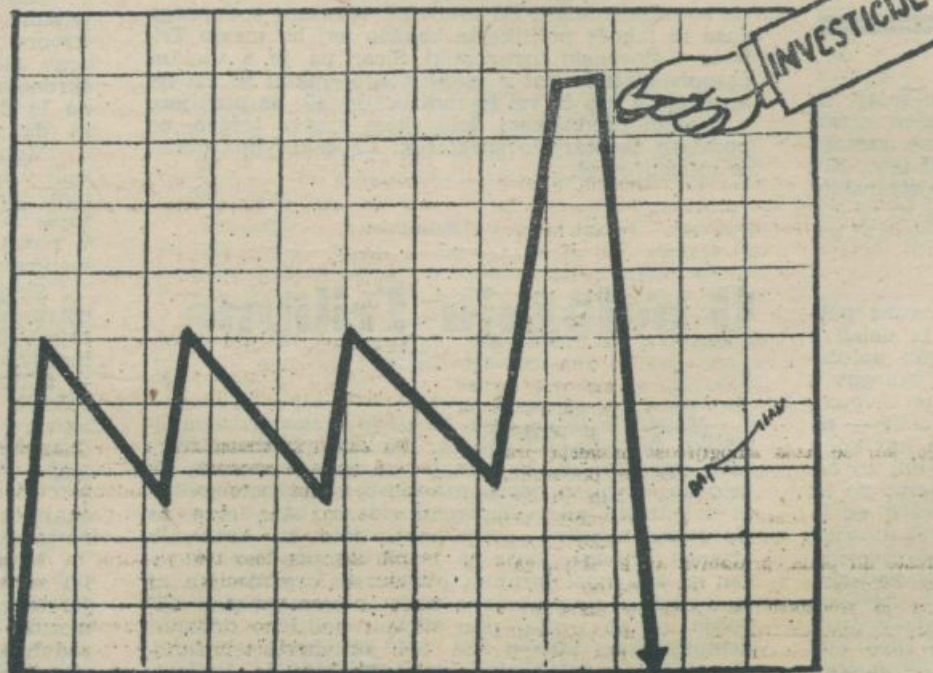
Kljub mnenjem nekaterih, namreč, da klubi niso več potrebni in da jih je treba razpustiti, ker ne delajo drugega, kot pi-

TRIBUNA UREJAJO:

NADEZDA CACINOVIĆ, IZTOK GEISTER (ODGOVORNI UREDNIK), TONE PACNIK, BOSTJAN PIRC (UREDNIK FOTOGRAFIJE), SLAVKO PREGL, RUDI RIZMAN (ZASNOVE), DIMITRIJ RUPEL, DUSAN TRSAR (TEHNIČNI UREDNIK), PETER VODOPIVEC

TRIBUNA — IZDAJA UO ZSJ — UREDNIŠTVO IN UPRAVA TRG REVOLUCIJE 1/II — TELEFON 21-280 — TEKOČI RAČUN 501-8-78/1 — LETNA NAROČNINA ZA ŠTUDENTE DESET NDIN, ZA OSTALE PETNAJST NDIN — POSAMEZEN IZVOD 50 PAR — ROKOPISOV IN FOTOGRAFIJ NE VRACAMO — TISK OP DELO, LJUBLJANA, TOMŠICEVA 1, TELEFON 23-522 — POŠTNA PLACANA V GOTOVINI

D. Damjanović Naši dan Sarajevo

jančujo (jeseniški klub), so se ostali klubi postavili za obstoj klubov. Vsak klub najbolj ve, ali je njegov obstoj upravičen ali ne, zato naj o obstoju klubov odločajo klubi sami. Mnogi klubi so imeli veliko uspehov pri svojem delu predvsem na področjih štipendiranja in tudi zaposlovanja diplomantov. Poudarjali so tudi, da mora klub predstavljati povezavo med občino in študentom, ga seznanjati s problemi občine itd. Po daljši diskusiji so se zedinili, da naj bi nova oblika povezave z univerzitetnim odborom bila takole: po potrebi bi univerzitetni odbor skliceval predstavnike klubov, jih seznanjali z delom in problemi, predlagali različne skupne akcije, klubi naj bi pripravljali analize štipendij po občinah. Za to bi bil zadolžen član UO-ja, ki bi lahko tako tudi informiral klube o delu UO-ja. Na teh skupnih sestankih bi klubi izmenjavali tudi svoje izkušnje in poskušali reševati probleme, ki so klubom skupni. Ta nova oblika povezave naj ne bi imela posebnega statuta, imenovala pa bi se »odbor predstavnikov pokrajinskih klubov pri UO ZSJ«.

Do naslednjega sestanka, ki bo 11. decembra ob 19. uri v prostorih UO-ja, bodo predstavniki klubov pripravili prikaz svojega dela, in sicer:

— struktura kluba in njegova organizacija;

— kakšen program ima klub in s čim se res ukvarja (ne to, kar je samo na papirju);

— kje in kako dobi sredstva in njegova relacija do občine;

— ali ima klub predstavnike v organih občine in ostalih družbenopolitičnih organizacijah;

— kakšne so osnovne oblike družabnega življenja;

— pomoč srednješolcem.

Poleg tega bi na tem sestanku govorili še o problemih štipendiranja in zaposlovanja po občinah.

Podobno obliko sodelovanja bi bilo potrebno organizirati z republiškimi klubi, ker se zaradi specifičnosti dela ne morejo vključiti v odbor pokrajinskih klubov.

Za razne sestanke klubov bi univerzitetni odbor lahko odstopil svoje prostore v Kazini, lahko pa tudi uporabljajo pisalni stroj za svoje administrativne posle, če bo stroj prost. Samo opozarjamo, da naj pridejo predstavniki klubov vsaj nekaj dni prej, da lahko pripravimo razpored za uporabljanje prostorov.

Univerzitetni odbor ZSJ

Humanistična zavest v ZK

Med temeljna vprašanja preosnove ZK je treba z večjo odločnostjo in z večjo odgovornostjo uvrstiti tudi tako imenovani problem humanizacije. Ta problem zajema seveda celo vrsto notranje povezanih, čeprav zelo različnih področnih vprašanj: od preverjanj in načrtovanj nazorsko teoretične, idejne, kulturne in etične vzgoje pa vse do odkrivanja in usmerjanja mnogih subtilnih, za človekovo življenje prav tako resničnih ter bistvenih procesov, ki se dogajajo na psihološko moralni ravni njegove eksistence.

Obdobje javnih razprav o reorganizaciji ZK je obudilo vrsto glasov, ki so odločneje posegli tudi v ta problematični krog. Vendar so taki glasovi pogostoma nalezli na brezodzivnost na nerazumevanje ali celo na poskuse vnaprejšnjega razvrednotenja z vzdevki, ki so se najčesče glasili »prosvetljenstvo«, »moralizem«, »intelektualizem«, »akademizem« in podobno. Globljih vzrokov, ki blokirajo razvoj ZK prav na tem področju našega življenja in na zelo občutljivem mestu krnijo njeno vodilno idejno politično vlogo, je več. Med poglavitne brez dvoma sodi ponostavljeno mišljenje, da osveščenost ljudi, njihovi humani odnosi, osebnostna morala in globlji življenjski smisel rastejo do dela same dejavnosti ter premočrno že iz samega samoupravnega mehanizma in iz višjih potrošniških možnosti. Zavedati se je treba, da so to samo objektivne in dragoocene družbene možnosti, ki jih razvijamo s polno materialistično vednostjo kot neizogibno osnovo zgodovinsko smotrnega napredka. Toda vsa duhovna, intimno človeška vsebina tega napredka zahteva posebno, nič manjšo in hkrati zavzetost. Zgodovina dovolj prepričljivo kaže, da je povračanje v barbarizacijo možno na vsaki razvojni ravni industrijskega, civilizacijskega in potrošniškega standarda. Bitka socializma s kapitalizmom je tudi na fronti humanizacije nenehoma prisotna, izmerljiva in politično učinkovita, preprosto — neizogibna. Najbrž nihče ne more trditi, da smo na tem področju zadosti izkoristili potencialne možnosti, ki jih dajejo posebnosti samoupravnega socializma. Skratka, čas je, da celotno območje humanističnega problema v novem konceptu ZK brez pridržkov dobi mesto, ki bo

v ustreznem ravnotežju z bazičnim, gospodarskim problemom. Premakniti ga je treba z dosežanega hudo oddaljenega oboda v središče naših prizadevanj, zasidati v samo jedro notranje prizadetosti slehernega komunista.

Na potrebo, da okrepimo in prenovimo prav to vrednostno vsebino znotraj naše dejavnosti, opozarja cela vrsta realnih dejstev današnjega položaja. Družba, ki v svojem sistemu sprosti blagovno denarna gibalna in merila, ima prej ali slej opraviti tudi z mnogovrstnimi, bolj sestavljenimi, pa tudi bolj zaostrenimi pojavi v območju človekove zavesti in morale. Politična sila, ki želi biti in ostati vodilna, mora postati kos množici novih, zapletenih ter nepredvidenih psihološko moralnih dejstev, ki se s svojim količinskim kopičenjem spreminjajo v docela stvarna politična in gospodarska dejstva. Zato bi se sleherni počivanje na tem področju lahko prej ali slej maščevalo oziroma privedlo do neustreznega razmerja dejanskih sil. Najbrž nam ni potrebno prikrivati resnice, da so občutne praznine na področju humanističnega koncepta, še posebej pa v območju moralne in emocionalne etične vzgoje, ustvarile dokaj razrahljan prostor, ki je danes najbolj odprt nasprotnim idejnim konceptom — od nihilizma do neokatolicizma. Pri vsem tem je treba poudariti, da je Slovenija obema omenjenima motivacijskima gibaloma — tako razvoju tržne stvarnosti kot uspešnemu naveli verniške miselnosti — izredno izpostavljena. Pri tem moramo imeti pred očmi posebno razvitost proizvajalnih sil v Sloveniji, njeno skrajno odprtost zahodu in njeno sivojestrnost zgodovinsko tradicijo.

Opisano stanje stvari je v glavnih obrih danes že toliko otipljivo, da ne potrebuje posebnih utemeljevanj. Potrebna je le temeljita in načrtna zavzetost, ki naj bi humanističnemu problemu dala ustrezno mesto v delovnem načrtu ZKS. Prvi dogovor, ki nas tu čaka, je dogovor o posebnosti, smotrno pripravljene metodologiji, ki mora novim načelom pripraviti učinkovito pot v samo življenjsko resničnost. Zarisa kvalificiranih in usklajenih pobud je treba zanesti znotraj naših družbenih in humanističnih znanosti. Prvo in najbolj izpostavljeno delovno področje je gotovo vzgoja mladine, vse od predšolske dobe do visokih šol. Duhovni profil, notranjo vneto in zunanje možnosti našega prosvetnega delavca je treba bistveno dopolniti. Dopolniti ali utrditi za tako delo z mladino, ki bo preseglo zgolj pragmatično izobraževanje in izobraževanje na črti proizvodnje — potrošnja ter prizadevanje gradilo tudi hierarhijo vrednot, ki so na prvi pogled onstran materialne nuje, čeprav so z njo povezane. Čim bolj bo naša družba dozorevala, to se pravi, čim dlje bo od materialne in podložniške zaostalosti, tem bolj daljnosežne politične posledice bo imelo dogajanje na teh, samo površnem pogledu »nerealnih« ali celo nevidnih tleh človekovega osebnega in skupnostnega življenja. Tudi kulturi, njeni novi, problemsko zahtevnejši in izrazno mnogovrstnejši vsebini je treba utrditi pot v široke sloje ljudi, jo udomati tam, kjer se ni udomastila, demokratizirati njen radij učinkovanja, pomagati njenim nenehnim pretresom naše zavesti in vesti. Kulturi, znanosti in vzgoji, ki so nenadomestljiv vir naše intelektualne in humanistične budnosti, je treba omogočiti ustrezen razvoj. Razvoj, ki ne sme biti podrejen samodejnemu delovanju tržnih, to se pravi blagovno denarnih mehanizmov temveč mora ostati na ravni naše suverene in zavestne akcije.

Toda vse to bi bil vendarle lahko samo »razsvetliljski« koncept, če hkrati ne bi upoštevali dejstva, da so najmočnejše gibalne vzgoje in morale realni življenjski zgledi. O duhovni podobi naše mladine ne bo odločal privzdigljeni prst lepih nauk, temveč bodo v mnogem bistvenem odločale prevladujoče navade in odnosi med ljudmi in bo odločal prevladujoč življenjski vzor ali okus. Tudi tu smo kljub samoupravljanju, ki nosi v sebi velike možnosti za odstranitev slehernih podložniških navad, vse preveč zamejeni na črto proizvodnje-potrošnja. V slabših primerih tiho pristajamo celo na bolj ali manj očiten ideal potrošnje same, pristajamo marsikje že od zgodnje družinske vzgoje otroka naprej. Med komunisti bo treba znova in z vso resnostjo izostriti ter zahtevati tisto, čemur pravimo humanistično etični refleks, prisoben in dejavno prisoten ob vsakem srečanju z okvarami človeških odnosov in človeka samega. Tu je področje, ker se naša zmogljivost preverja prav tako vidno in s prav takimi političnimi posledicami kot ob gospodarskih ali strokovnih vprašanjih. Tu je področje, kjer ugled komunista ali ZK prav tako usodno raste ali pada, pridobiva ali izgublja, vabi ali odbija — še posebej mladino. Bistvena je zmožnost za človeško čista in v tej čistosti udarna dejanja sredi človeške resničnosti same. V tem se naš realistični koncept humanizma, ki se mora nenehoma preverjati ob zahtevni, demokratično odprti in samoupravni družbi, loči tako od formalnega kot od spekulativnega in od religioznega humanizma. Ti humanizmi danes bolj ali manj uspevajo in pridobivajo moč predvsem zato, ker

tu puščamo vendar mnoge možnosti, dopuščamo praznino.

Čim bolj je človekova narava razvita in svobodna — in tako tudi ustvarjamo — tem bolj si želi izpolniti tudi tisti prostor bivanja, ki mu pravimo globlji smisel življenja. Zakaj bi komunisti po vseh bojih, žrtvah in uspehih prav ta prostor danes prepuščali komu drugemu?

Objavljamo enega izmed pisemnih dokumentov Akcijske zasnove III, to je seminarja komunistov na univerzi, ki je bil 7., 8. in 9. novembra 1967 v Grobljah. Zapisane teze so predstavljale izhodišče za obravnavanje vprašanja humanistične zavesti v ZK, kar bo še sicer predmet posebnega posvetovanja komunistov univerze z najrazličnejših področij družbenih in naravoslovnih ved.

Pripis uredništva

Še enkrat: popust v Mali dramu

V sedmi številki Tribune smo objavili kratko notico, ki pravi »da je bila drobna laž obvestilo Male drame o popustu študentom za vsako predstavo.« Obrnili smo se na vodstvo Dramu in pri tovi, Zarku Petanu izvedeli, da je Mala drama v začetku sezone res predlagala popust pri dvajsetih vstopnicah (za vse predstave). Kasneje pa se je izkazalo, da Drama nima sredstev (pa čeprav gre le 9.000 S din pri predstavi), s katerimi bi pokrila razliko ki nastane pri takem popustu. Drama namreč za finansiranje odra Male drame ne dobiva posebnih dotacij in predstave dotira sama iz sredstev za veliki oder. Tovarš Petan pravi, da bi za redno izvajanje programa malega odra (štiri premiere letno) potrebovali le 4 do 6 milijonov starih dinarjev. V teh predstavah bi lahko angažirali tudi večje število mladih igralcev, ki drugače niso vključeni v dramski ansambel. Včasih so obstajale manjše dramske skupine (na primer AD HOC), ki so dobivale določena sredstva, zdaj pa jih ni več in njihovo vlogo bi po mnenju tovi, Petana lahko nadomestila Mala drama. Toda teh sredstev nima.

Kljub temu pa bo vodstvo Male drame še nadalje odobrilo popust študentom pri vsaki predstavi, ki ne bo popolnoma zasedena.

Krvodajalska akcija na ljubljanski univerzi v decembru 1967

Koordinacijski odbor študentskih organizacij RK Slovenije pri republiknem odboru RKS organizira v skladu z republiškimi planom krvodajalstva 6-dnevno krvodajalsko akcijo za študente ljubljanskih visokošolskih zavodov.

Krvodajalska akcija bo potekala po naslednjem razporedu:

sreda, 13. decembra ob 8. uri — medicinska fakulteta in pravna fakulteta; ob 10. uri — medicinska fakulteta in pravna fakulteta;

četrtak, 14. decembra ob 8. uri — SN; ob 10. uri — študentsko naselje;

petek, 15. decembra ob 8. uri — študentsko naselje; ob 10. uri — študentsko naselje; ob 10.30. uri — višja šola za socialne delavce in višja šola za zdravstvene delavce;

torek, 19. decembra ob 8. uri — strojna fakulteta in študentski dom v Gerbičevi ulici; ob 10. uri — FNT — oddelek za kemijo; FNT — oddelek za metalurgijo, — oddelek za farmacijo ter GTS;

sreda, 20. decembra ob 8. uri — Akademski kolegij; ob 10. uri — ekonomska fakulteta.

Na Zavod za transfuzijo krvi v Slajmerjevo 6 bodo z zbornih mest (izpred šol) vozili posebni avtobusi. Študenti-krvodajalci naj na dan odvzema krvi ne zajtrkujejo mastnih jedi. Akcija spada v okvir rednih akcij za leto 1967 in torej ni izredna akcija. Koordinacijski odbor računa na zavest študentske populacije o potrebnosti te akcije. Jugoslovansko povprečje znaša 4,8 cm krvi na prebivalca (podatek za leto 1964), kar je v primerjavi z nekaterimi modernimi družbenimi skupnostmi še zelo malo — v Kanadi na primer so pred leti konzervirali 16,4 krvi na prebivalca.

Čeprav je oddaja krvi organizirana po skupinah, so individualni obiski prav tako dobrodošli.

Kandidatna lista za novi UO

V torek, 19. decembra 1967, bo v veliki dvorani Kazine na Trgu revolucije 1 redna letna skupščina Zveze študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov s pričetkom ob 8.30 uri. Obširni materiali za skupščino z analizo o socialni in regionalni strukturi študentov in štipendistov bodo osnove za razpravo, ki bi v prvem delu obravnavala ekonomsko in socialno problematiko, v drugem delu pa ostala področja dejavnosti študentov. Ker je skupščina tudi volilna, vas seznanjamo s kandidatno listo za novi univerzitetni odbor, ki je bila sestavljena na osnovi predlogov fakultet in UO-ja.

1. BESENICAR JURE, študent tretjega letnika geodetsko-komunalnega oddelka FAGG, s povprečno oceno 3,8. Aktivno je delal v študentski organizaciji fakultete.
2. BREZNIK JANEZ, študent četrtega letnika pravne fakultete, s povprečno oceno 4,2. Je član mladinske komisije pri PZS, član univerzitetnega sveta ter blagajnik in študijski referent pri FO PF.
3. GRZINIC BORUT, študent ekonomske fakultete, s povprečno oceno 3,4. Do zdaj je sodeloval v komisiji za organizacijska vprašanja pri UO ZSJ in aktivno delal v ZSJ na fakulteti.
4. HALAS DANIEL, študent tretjega letnika gradbenega oddelka FAGG, s povprečno oceno 3,2. Bil je član odbora ZSJ na oddelku in dvakrat član sekretariata OOK na oddelku.
5. HRUSOVAR MARJAN, študent četrtega letnika medicinske fakultete. Bil je član sveta letnika in član FO MF.
6. JAGODIČ BORIS, študent drugega letnika FNT, oddelek za farmacijo, s povprečno oceno 3,0. Bil je podpredsednik odbora združenja Zveze študentov na oddelku in aktivno delal v vseh akcijah odbora.
7. KLEMEN ZOFKA, študent četrtega letnika VSPV, s povprečno oceno 4,2. Bila je predsednica odbora ZS na šoli, članica UO ZSJ od januarja 1967, vodila je dela odbora za podporu Russellovemu sodišču in poleg tega aktivno dela v občinskem komiteju ZMS v Slovenskih Konjicah.
8. MLAKAR MARJAN, študent četrtega letnika BTF, oddelek za veterino, s povprečno oceno 3,4. Bil je sekretar OO ZK na oddelku in član odbora združenja.
9. SEMOLIC DUSAN, študent drugega letnika pravne fakultete, s povprečno oceno 4,9. Aktivno je delal v ZMS in bil dve leti član FO svoje fakultete.
10. SLANDER JOZE, kandidat za predsednika UO. Absolvent strojništva. Bil je več let predsednik SOLT-a in je štiri leta delal v komisijah UO ZSJ ter v klubu celjskih študentov.
11. TERPIN MILAN, študent tretjega letnika filozofske fakultete, oddelek za psihologijo, s povprečno oceno 3,8. Sodeluje pri vseh akcijah študentov psihologije in v klubu idrijskih študentov; bil je tudi predsednik kluba.
12. TRAVEN MATJAZ, študent četrtega letnika fakultete za elektrotehniko, s povprečno oceno 3,5. Je predsednik fakultetnega odbora in je bil lansko leto član UO ZSJ.
13. UMEK PETER, študent tretjega letnika filozofske fakultete, oddelek za psihologijo, s povprečno oceno 3,6. Je član fakultetnega sveta, bil je predsednik fakultetnega odbora in predsednik odbora združenja.
14. VRAN BOGDAN, študent četrtega letnika fakultete za elektrotehniko, s povprečno oceno 3,3. Bil je član odbora ZSJ v SN, je član Foruma in član odbora pokrajinskega kluba sezanskih študentov.
15. ŽIŽMOND ANDREJ, študent tretjega letnika FF, oddelek za psihologijo, s povprečno oceno 3,6. Je član sveta letnika in član disciplinske komisije na fakulteti.

S tem dajemo kandidatno listo v javno razpravo in prosimo, da pošljete pismene pripombe ali dodatne predloge najkasneje do ponedeljka, 18. decembra, na naslov UO ZSJ, Ljubljana, Trg revolucije 1.

Kandidacijska komisija UO ZSJ

Kovač Vojin — Chubby

Pripoved o stolu, ki je bil ves v belem
(psevdompibološka drama v treh dejanjih)

Sodelujejo

Kovač Vojin — Chubby
Poezija V. Majakovskega
Stol, ves v belem
Ženska z golimi prsmi
Dolgolasec
Kratkolasec
Plešec
Človek s polovično brado
Duh F. Prešerna

Preddejanje

Poezija V. Majakovskega
Torej vi da bi razumeli
zakaj jaz,
spokojno,
z nevihto posmeha in šale
dajem na krožniku dušo
za zajtrk prihodnjih let.
Medtem ko se razliva kot odvečna solza
z neobritega obraza ulic,
jaz sem
morda
poslednji poet.
Leže pod stol.

Prvo dejanje

Tema. Duh F. Prešerna se spreha okoli stola:
Največ sveta otrokom sliši slave tje
bomo našli pot, kjer nje sinovi si prosti
voljo
vero in postave

Umolkne in se še spreha okoli stola. Prižge si luč.
Duh F. Prešerna:
Ti si kriva
ljubezniva deklica neusmiljena
ti me raniš
ti mi braniš
spati v noči tej doma

Pride Kovač Vojin — Chubby in sede na stol:

Nikoli ni in ne bo žena rodila
človeka kot sem jaz.
Fantastična spojina sem
utelešen superlativ
najlepši
najboljši
naj
naj
naj
naj
naj
naj
naj
naj
vse drugo k tem
naj
morate primisliti
jaz sem namreč prelen
da bi razlagal to
kar je vsem očitno.

Vstopi dolgolasec. Zakriči:

Ostrižimo hulgane

Vstopi kratkolasec. Zakriči:

Ostrižimo hulgane
Vstopi plešec. Skaklja na eni nogi; prepeva:

All you need is fuck
(all together now)
All you need is fuck
(everybody)
Fuck is the all you need.

Duh F. Prešerna stoji kot kip:

nikoli ne bo
človek uteleši
ljubezni
tiste ki ubija
moške

in napenja žene.
Škoduje jim
od poljubov jim pokajo
ustnice
s poljubi selijo zobno
gnilobo.
Ulice so prazne
in samo kifeljci se,
kot stekli psi,
potikajo po njih,
iščeč žrtve.

Dolgolasec se po trebuhu plazi pod stolom:

Ostrižimo hulgane

Kratkolasec potkruša narediti stojo:

Ostrižimo hulgane

Kovač Vojin — Chubby — še redno sedi na stolu:

Izpovedujem se vam
in se
obtožujem,
da sem zagrešil
vseh sedem
smrtnih grehov.
Posebno tisto prepoved
o lenobi sem pridno
kršil.
Lenoba
je,
no ne vem kaj je,
vem pa,
da je najčudovitejša
stvar v
naši ožji domovini
Oh jaz sem tako
len
len
len
len
len
len
bolj len
bolj len
lenejši
najbolj len
najlenejši
najlenejši
najlenejši
najlenejši
najlenejši.

Luči nenadoma ugasnejo. Vsi v zboru šepetajo:

Najlenejši
najlenejši
najlenejši
najlenejši
najlenejši
najlenejši
najlenejši
najlenejši
najlenejši
najlenejši
najlenejši.

Konec prvega dejanja.

Drugo dejanje

Človek s polovično brado sedi na stolu in se češe z velikim glavni-
kom; prepeva:

All you need is fuck
(all together now)
All you need is fuck
(everybody)
Fuck is the all you need
Nothing you can do
That isn't done
Nothing you can see
That isn't shown
In noone bed you can be
every night alone
Fuck is the all you need

UŽIVAM

LSD

Kovač Vojin — Chubby pride skozi vrata; prepeva:

Če boš spal s sosedovo punco
te sosed bo ubil,
če ne boš spal z nobeno punco,
kmalu boš segnil!

Ustavi se pri človeku s polovično brado in ga prime za roko.
Zapojeta:

I wanna be your lover
baby
I wanna be your man

I wanna be your lover
baby
But don't wanna be your man

Konec drugega dejanja

Tretje dejanje

Dolgolasec leži na trebuhu pod stolom,
Kratkolasec sedi na stolu. Oba:
Ostrižimo hulgane

Kratkolasec: Chubby je najlepši.

Dolgolasec: Chubby je najboljši.

Oba: Chubby je največji pesnik
rada ga imava!

Kovač Vojin — Chubby pride (vrnjen s hrptom skozi vrata).
Dolgolasec in kratkolasec pojeta:

We love you
We love you
We do
We love you

Vstopi človek s polovično brado; poje:
All you need is fuck

Dolgolasec in kratkolasec zakričita:
Molči!

Zapojeta:
Let's spend the night together
'cause we need you more
than ever
Let's spend the night together
our love!

Poezija V. Majakovskega:

Stojte!
Na ulicah,
kjer lice —
kot breme —
na vsakem enako izgleda,
v trenutku ja starka—čas
postala mati
ogromnega
krivoustega nereda!

Duh F. Prešerna stoji kot kip:

Poglejte
kako
dežuje
kri teče
in teče
in teče
Nebo pa je
sončno
in vedro,
a
dežuje
kri
kri
kri
kri

Poezija V. Majakovskega:
Molči!

Ga udari po glavi Poezija V. Majakovskega:

Nebo joče,
nepretrgano
stokanje;
a oblaku je okoli ust uskana grimasa
kot ženi, ki čaka dete,
a bog ji podlakne kilovitega kretena.

Vstopi ženska z golimi prsmi:

Mleko,
sveže mleko,
pijte moje mleko,
pijte ga,
pijte samo sveže mleko,
pijte samo moje mleko!

Se spreha po sobi. Vstopi pešec.
Sedeta na tla. Plešec jo poboža po prsih, nato pije njeno mleko.
Kratkolasec vstane s stola. Nanj stopi Kovač Vojin — Chubby:

Jaz sem najlepši
edino zveličani
bog!

Vsi mirno stojijo z dvignjenimi desnimi nogami; pojejo:

Prisegamo
pri bogu
in ljudstvih
socialističnih
in nesocialističnih
domovin,
da bomo Chubbyju
zvesti,
pokorni
ter mu bomo sledili
v dobrih časih,
v dobrih časih!

Kovač Vojin — Chubby:

Vse ulice so prazne,
samo mesečina
pripeka najne.
Povzpni se na
kandelabre
In osvetljujejo svet
in ljudi pod nami.
Svetimo jim,
bleščimo jim,
zasenčimo mesec
in svezde
in sonce,
svetimo,
mi smo nova luč
sveta,
jaz sem nova luč
sveta
in vi ste moji žarki.
Zasenčimo vse,
presvetimo vse,
svetimo,
pripekajmo,
prepecimo svet,
sprazimo ga,
svet naj bo zrezek!

Vsi mirno stojijo z dvignjenimi desnimi nogami; pojejo:

We do
We love you
We love you
We love you

Konec

SAMUEL BECKETT

MALONE UMIRA

Kmalu bom kljub vsemu končno čisto mrtev. Morda prihodnji mesec. To bo mesec april ali mesec maj. Ker je po tisoč majhnih znakov sodeč leto še mlado. Morda pa se motim, morda bom preživel še dan Janeza Krstnika in 14. julij, praznik svobode. Morda pa bi vztrajal do Binkošti, da ne govorimo o Vnebovzetju. Pa tega ne mislim, bržkone se ne motim, če pravim, da bodo ta praznovanja potekala letos brez mene. Čutim to. Čutim to že nekaj dni in verjamem temu občutku. Po čem pa se ta občutek razlikuje od vseh, ki so me zavajali, odkar sem se rodil? Ne, tega trenutka ne bom več metal, moje potrebe po prikupnosti ni več. Danes bi lahko umrl, če bi hotel, le malo potruditi bi se moral, če bi le zmogel hoteti, če bi se le mogel truditi. Pa saj je čisto vredno, da se pustim umreti mirno, ne da bi se silil. Nekaj se je moralo spremeniti. Ničesar ne bom več pretehtaval ne tako ne drugače. Nevtralen in inerten bom. Tu ni težav. Le z bolečinami so težave, teh se moram varovati. Pa saj sem jim manj podvržen, odkar sem tu. Seveda me bo kdaj pa kdaj popadla nestrpnost, paziti se je moram naslednje tri ali štiri tedne. Ne da bi pretiraval, seveda jokajoč in smejoč se mirno, ne da bi se razburjal. Končno bom sproščen, trpel bom bolj, potem pa manj, ne da bi kaj sklepal, ne bo mi toliko mar samega sebe, ne vroče ne hladno mi ne bo več, mlačno bom umrl. Ne bom se opazoval pri umiranju, to bi vse pokvarilo. Sem se mar opazoval pri življenju? Sem se mar kdaj pritoževal? Zakaj naj bi se potem sedaj veselil. Zadovoljen sem že, nedvomno — pa ne tako, da bi zaploskal. Vedno sem bil zadovoljen, vedoč, da mi bo to povrnjeno. Tu je torej moj stari dolžnik. Naj mu mar padem okoli vratu? Ne bom več odgovarjal na vprašanja. Potrudil se bom celo, da se ne bom več spraševal. Med čakanjem si bom pravil zgodbe, če bom mogel. Ne bodo takšne kakor poprej, to je vse. Ne lepe ne grde ne bodo, mirne bodo, nobene grdote ali lepote ali vročice ne bo več v njih, skoraj brez življenja bodo, kakor pripovedovalec. Kaj sem rekel? Ni važno. Veselim se že velikega ugodja, ki mi ga bodo nudile, zadovoljen sem, to, dovolj mi je, povrnjeno mi je, ničesar več ne po trebam. Naj povem, preden nadaljujem, da nikomur ne odpušчам. Vsem želim kruto življenje, pekel, potem pa spoštovanje zanikrnih poznejših rodov. Dovolj za ta večer.

Tokrat vem, kam grem, to ni več nekdanja noč, pretekla noč. Tokrat je igra, igral se bom. Nikoli poprej se nisem znal igrati. Želel sem si, toda vedel sem, da mi ni mogoče. Kljub temu sem pogosto poskušal. Prižgal sem vse luči, si vse skrbno ogledal in začel igro s tem, kar sem videl. Ljudje in stvari si ničesar bolj ne želijo, pa tudi nekatere živali ne. Sprva je vse šlo v redu, vsi so prihajali k meni, zadovoljni, da se kdo želi igrati z njimi. Če sem rekel »sedaj potrebujem grbavca«, je nemudoma kakšen pritekel kot prav ponosen na svojo imenitno grbo. Še pomislil ni, da mu lahko rečem, naj se sleče. Pa sem se kmalu znal sam v temi. Zato sem opustil poskuse igrati se in se oprijel vsega brezobličnega, brezbesednega nezvedavega razmišljanja, temačnosti, opotekanja s stegenjimi rokami, skrivanja. To je resnobnost, ki se je že skoraj stoletje ne morem znebiti. Sedaj pa bo to drugače. Ničesar drugega ne bom počel, le igral se bom. Ne, ne smem začeti s pretiravanjem. Ampak res se bom igral lep del časa, pretežni del, če bom le mogel. Morda mi ne bo nič bolj uspelo kot prej. Morda se bom prav tako znašel zapuščen v temi brez česar koli za igranje. Pa se bom sam s sabo igral. Že zmoglost domisliti se takega načrta daje pogum.

Kaže, da sem nocoj razmišljal o urniku. Mislim, da si bom pravil štiri zgodbe. Vsako o različni snovi. Eno o moškem, eno o ženski, eno o stvari in končno eno o živali, najbrž o ptici. To je vse, mislim. Morda bom vtaknil moškega in žensko v isto zgodbo, tako malo razlike je med moškim in žensko, med mojima namreč.

Morda ne bom imel časa končati. Morda bom pa končal prezkodaj. In že spet sem pri svojih starih aporijah. Ali je to ustrezna beseda? Ne vem. Ni važno, če ne končam. Če bom pa prezkodaj? Tudi to ni pomembno. Ker bom potem govoril o stvareh, ki so še v moji posesti, to sem si že od nekdanj želel. Neke vrste inventura bo to. Vsekakor moram to pustiti do zadnjega, da se prepričam, da ne delam nobenih napak. Vsekakor je to nekaj, kar bom gotovo storil, ne glede na vse ostalo. Ne bom potreboval več kot četrte ure. Bi že lahko trajalo dlje, če bi želel. Toda če mi bo v zadnjem trenutku zmanjkalo časa, bo kratkih četrte ure dovolj, da opravi svojo inventuro. Odslej naprej je moj namen biti jase, ne pa dlakocepski. Tudi to sem si že od nekdanj želel. Očitno je, da me lahko vsak trenutek zmanjka. Ali potem ne bi bilo boljše, da govorim o svojih rečeh, ne da bi odlašal, ali to ne bi bilo bolj modro? In potem bi zadnjih trenutek popravil morebitne nenatančnosti. To svetuje razum. Vendar razum trenutno nima kakšne posebne oblasti nad mano. Vse se zbira, da me opogumi. Ali se res lahko sprijaznim z možnostjo, da bi umrl, ne da bi zapustil tak seznam? Se že zopet zgubljam. Očitno lahko, saj mislim to tvegati. Vse življenje sem to preudarjanje odlagal, govoreč prezkodaj, prezkodaj. Sicer pa še vedno prezkodaj. Vse svoje življenje sem sanjal o trenutku, ko me bo poučilo — toliko, kolikor se dá, preden je vse zgubljeno — da bom lahko potegnil črto in napisal seštevek. Zdi se, da je ta trenutek zdaj. Pa zaradi tega ne bom zgubil glave. Torej najprej moje zgodbe in potem inventura. Začel bom pa z moškim in žensko, da me ne bi več nadlegovala. To bo prva zgodba, tu ni snovi za dve. Torej bodo končno le tri zgodbe, ta pa tista o živali pa tista o stvari, o kamnu najbrž. To je vse zelo jasno. Potem se bom pa ukvarjal s svojimi rečmi. In če bom še vedno živ, bom storil vse, da se prepričam, da nisem delal napak. Toliko o tem. Nisem vedel, kam grem, toda vedel sem, da bom prispel, da bo neke konec dolgo slepe poti. Kakšne polovične resnice, moj bog! Ni važno. Sedaj je čas

iger. Težko se sprijaznim s to mislijo. Stara megla va bi. Sedaj je obratno, pot je dobro zaznamovana in malo upanja je, da pridem do konca. Vendar si delam velike upe. Kaj počnem sedaj pravzaprav. Izgubljam čas ali si ga pridobivam. Odločil sem se tudi spomniti se na svoje trenutno stanje, preden se spustim v svoje zgodbe. Mislim, da je to napaka. Šibka točka. Toda to si bom dovolil. Potem bom igral še z večjim žarom. Pa sporednica inventuri bo. Estetiko imam na svoji strani, vsaj neke vrste estetiko. Ker se bom moral zopet zresniti, da bi bil zmožen govoriti o tem, kar posedujem. Torej se čas, ki ostane, deli na pet. Na pet česa? Ne vem. Vse se deli na samo sebe, mislim. Če bom zopet poskušal misliti, bom svoje preminevanje zapackal. Pri tem je nekaj mikavnega. Da se vrnem k petim. Sedanje stanje, tri zgodbe, inventar — to. Občasne prekinitve so možne. Poln spored. Ne bom se oddaljeval bolj, kot bo neizogibno. Toliko o tem. Čutim, da delam veliko napako. Ni važno.

Možev priimek je Saposcat. Kot priimek njegovega očeta. Ime? Ne vem. Ne bo ga potreboval. Njegovi prijatelji ga kličejo Sapo. Kakšni prijatelji? Ne vem. Nekaj besed o dečku. Temu se ni moč izogniti.

Prezkodaj je dozorel. Pri učenju se ni obnesel, pa tudi vedel ni, čemu mu bo. Pouku je prisostvoval z mislimi drugje ali brez misli.

Pouku je prisostvoval z mislimi drugje. Računanje je maral, pa ne takšno, kot so ga učili. Rad je imel manipuliranje s konkretnimi števili. Vsako kalkuliranje, kjer narava enot ni bila določena, se mu je zdelo odvečno. Sam ali z drugimi se je vadil računanja na pamet. In urejajoče se številke so polnile njegove misli z oblikami in barvami.

Kakšen dolčas.

Bil je najstarejši otrok revnih in betežnih staršev. Pogosto jih je slišal govoriti o tem, kaj naj bi storili, da bi bili bolj zdravi in premožnejši. Vsakokrat ga je prizadela neoprijemljivost teh govoričenj in ni ga čudilo, da nikoli nista ničesar spremenila. Njegov oče je bil prodajalec v neki trgovini. Govoril je svoji ženi, da si res mora poiskati delo za zvečer in za sobotne popoldneve. In neodločno je dodal: »Pa za nedeljo.« Njegova žena je odgovarjala: »Toda, če boš delal več, boš zbolel.« In Mr. Saposcat je moral priznati, da nedeljskega počitka res ne more opustiti. Ti ljudje so vsaj odrasli. Toda njegovo zdravje ni bilo tako šibko, da ne bi mogel delati ob večerih in sobotnih popoldnevih. »Kaj pa bi delal,« je rekla žena, »kaj?« »Morda kakšne pisarske posle,« je rekel. »Kdo bo pa skrbel za vrt?« Življenje Saposcatov je bilo polno aksiomov in vsaj eden od njih je govoril o zločinskem nesmislu vrta brez cvetja in urejene trave in stezic. »Morda bi lahko gojil zelenjavo,« je rekel. »Ceneje jo je kupovati,« je rekla žena. Sapo je občudoval te pomenke. »Pomislil na ceno gnojil,« je rekla njegova mati. In v molku, ki je sledil, je Mr. Saposcat zaposlil svoj razum, z resnostjo značilno, za vse njegovo početje, z visoko ceno gnojil, ki mu preprečuje, da bi preskrbel svoji družini večje udobje, med tem pa se je njegova žena pripravila, da obdoli samo sebe, ker ne dela vsega, kar je v njeni moči. Pa se je zlahka prepričala, da ne more storiti ničesar več, ne da bi ji grozila prezkodnja smrt. »Pomislil na stroške za zdravnika, ki si jih prihranimo,« je rekel Mr. Saposcat. »In ceno zdravlil,« je rekla njegova žena. Le še o manjši hiši so lahko razmišljali. »Že tako smo na tesnem,« je rekel Mr. Saposcat. Vedelo se je, da bodo vsako leto bolj in bolj na tesnem, dokler z odhodom prvorojenca ne bo spostavljeno ravnotežje med rojstvi in odhodi in se bo hiša počasi celo praznila. Končno bosta čisto sama s svojimi spomini. Takrat bo dovolj časa za selitev. On bo upokojen, ona v zadnjih zdihljajih. Neko hišico na deželi si bosta poiskala in lahko si bosta privoščila cele vozove gnojila, ne da bi ga potrebovala. In otroci, hvaležni za to, kar sta žrtvovala zanje, bodo opora njunih starih dni. V tem vzdušju neukročenega sanjarenja so se ti pomenki običajno končali. Bilo je, kakor da bi pri Saposcatih črpali življenjsko silo iz podobe svoje prihodnje nemoči. Včasih pa sta prej še obravnavala primer prvorojenca. »Koliko je star sedaj?« je vprašal Mr. Saposcat je prevzel napačno število, si jo mrmraje je to štel v njeno področje. Vedno se je motila. Mr. Saposcat je prevzel napačno številko, si ga mrmraje ponavljal kakor višjo ceno kakšne nepogrešljive dobrine, mesa na primer. Hkrati je iskal v sinovem obličju kaj takšnega, kar bi ga v zvezi s tem pomirilo. Ali je pljučna pečenka vsaj lepa? Sapo je gledal v očetov obraz, ki je bil žalosten, začuden, ljubeč, razočaran, pa kljub vsemu ne brez zaupanja v prihodnost. Ali ga je zaposlovalo minevanje, hiter beg let, ali je mislil na čas, ki ga potrebuje njegov sin, da pride do kruha? Včasih je sitno obžaloval, da se njegov sin nič kaj ne trudi biti koristen po hiši. »Bolje je zanj, da pripravlja izpite,« je rekla njegova žena. Od danega izhodišča so njune misli skladno delovale. Nobenega pravega razgovora ni bilo. Govorjene besede so uporabljali nekako tako kot železničar svoje zastavice ali svetilko. Ali pa so rekli: »Tu izstopimo.« In če sta signalizirala »sin«, sta se žalostno spraševala, če ni odlika zvišenega duha, da žalostno odpove pred popisanim papirjem in se osmeši viva voco. Nista bila vedno zadovoljna z buljenjem v isto pokrajino. »Vsaj zdrav je,« je rekel Mr. Saposcat. »Sploh ne,« je rekla njegova žena. »Pa nobene posebne bolezni,« je rekel Mr. Saposcat. »Se tega bi bilo treba pri njegovih letih,« je rekla njegova žena. Nista vedela, zakaj se posveča svobodnemu poklicu. To se je razumelo samo po sebi. Torej ni moglo biti neprimerno. Najraje so si ga zamisljali kot zdravnika. »Skrbel bo za naju, ko bova stara,« je rekla Mrs. Saposcat. Njen soprog pa je rekel: »Zdi se, da bo verjetneje kirurg.« Kakor da ljudi od neke starosti naprej več ne bi mogli operirati.

Kakšen dolčas. In temu pravim igranje. Razmišljam o tem, če že zopet ne govorim o sebi. Ali se res prav do konca ne bom mogel ukvarjati z drugimi temami? Čutim, kako se nekdanji mrak zbira, kako se pripravila samotnost, v kateri se prepoznavam, slišim kluc nevednosti, ki bi lahko bila plemenita, pa je le strahopetna. Že pozabljam, kar sem rekel. To ni nobeno igranje. Še malo, pa ne bom vedel, od kod

Sapo in kaj pričakuje. Mogoče bo bolje, da pustim to zgodbo in grem k drugi ali celo tretji, k tisti o kamnu. Ne, bilo bi isto. Previden pa moram biti in razmišljati o povedanem preden nadaljujem, in vedno, ko grozi nesreča, se moram ustaviti in se ozreti na sebe, kakršen pač sem. Temu pa sem se hotel izogniti. Druge rešitve očitno ni. Po tej blatni kopeli bom laže prenašal svet, ki ne bo umazan z mojo prisotnostjo. Kakšno imenitno sklepanj! Moje oči, odprli jih bom, pogledaj ta majhen kupček mojih reči, daj mojemu telesu tiste nekdanje zapovedi, ki vem, da jim ne more slediti, obrni moj stari duh, ki vem, da propada in trohni, pokvari mojo agonijo, da bi jo lahko bolje živel, daleč že od sveta, ki končno razpira usta in me izpušča.

(ODLOMEK ROMANA)

Jacques Godbout

Jacques Godbout, rojen leta 1933 v Montréalu, je eden najvidnejših kanadskih pesnikov, ki pišejo v francoščini. Zbirka Suhi pločniki, iz katere so izbrane prevedene pesmi, je izšla leta 1958.

Suhi pločniki

Poslušaj kašelj
zadaj za strehami
s škarjami sanj
sem odrezal lase
presenečeni luni
in luna se je prehladila

Zavoljo namišljenega pekla
so zgradili
zazidali zabili
z žebli čistimi kot noč
nebo
resničnost
kjer ne bi maral nikoli
živeti

Mlado drevo
na soncu trpi
preprosto zato
ker so ga na moč slovesno
zasadili
kot prijateljsko vez
med mnogimi deželami
in od tistega shoda
še ni tako dolgo
pa so že hitro
pozabili
na obljube slovesa
in niso niti zalili
mladega drevesa

Človek
svinja
umazana črna blatna
svinja

šest otrok v trebuhu
človek

neka zgodba
črna umazana blatna
zgodba
borna in zgubljena na pločniku

človek
nekoč davno si znal jokati

danes pa ne maraš niti
pogledati v oči
svinji resnice

Svobodni ste
ljubka premetena pripovedka
za odrasle
brč žalostnega konca
in tudi brez konca ki bi bil vesel
brez poroke princeske
in ducata otrok
svoboda
hišica iz medenjakov
ki se polagoma topi

Če bi izvolili Gospod
zapreti te velike roke
roke Presvetega srca
ki jih držite kar naprej odprte
zapreti roke
in jih skleniti enkrat za zmerom
jih skleniti v pesti
če bi le izvolili

Gospod
bi z najinimi štirimi pestmi
midva lahko
kako naj se izrazim Gospod
da vas ne bi prizadel
bi midva lahko nemara skupaj
udarjala

Prevedel Aleš Berger

Zgodba neke poljske Židinke

Leta 1943 sta iz židovskega transporta, namenjenega v Treblinko, skočila židovska zakonca z dvema hčerko. Pri tem sta oba izgubila življenje, za poškodovano dekletce pa se je pobrigala partizanka Stanisława Karsow. Po njej je židovsko dekletce tudi dobilo ime Nina Karsow. Po vojni je Nina Karsowa na varšavski univerzi študirala filozofijo in postala sodelavka znanega židovskega zgodovinarja Simona Szechterja. Ta komunist je bil med vojno kot borec Rdeče armade skoraj popolnoma izgubljen.

Avgusta 1966 je poljska policija aretirala oba. Obtožba: skrivanje protidržavne literature! Med zaplenjenim materialom se je nenadoma znašlo tudi odprto pismo, ki sta ga poljski partiji naslovila Modzelewski in Kuron, nekdanji univerzitetni sistenta, takoj po objavi aretirana. a zopet spuščena na prostost.

Po enoletnem zaporu je bil Simon Szechter izpuščen, Nino Karsowo pa so še zadržali v priporu. Simon Szechter zatrjuje, da so Nino Karsowo med zasliševanjem psovali z »umazano židinko«. Ko je letos oktobra na Poljskem anticomunistična kampanja dosegla svoj vrhunec, so jo postavili pred sodišče »zaradi skrivanja državni sovražne literature, ki jo je imela namen razpečevati v inozemstvu.« Proces je bil tajen. Med drugimi pričami je nastopil tudi Modzelewski, eden izmed piscev pisma, katerega zaplenitev je predstavljala glavno obtožbo. Nina Karsowa je svoj protest proti celotnemu postopku med obravnavo izrazila s popolnim molkom. Šele zadnji dan procesa je bil javen: Nina Karsowa je bila obsojena na tri leta zapore.

Med občinstvom v dvorani, ki je iz solidarnosti do obtoženke začelo spontano peti Internacionalo, so se oglasili klici: »Dol z zatiralci!« Varšavski študentje so demonstrirali proti »stalinistični in barbarski obsodbi«. Osem jih je policija aretirala.

(Po Spieglu)

Principia linguistica od — ločnost reza

»Zaman izrekamo to, kar gledamo, gledano nikdar ne živi v rečenem in zaman kažemo s pomočjo slik metafor, primerjav to, o čemer pravkar govorimo. Mesto njih razcveta ni mesto, ki ga gledajo oči, marveč tisto, ki ga definirajo nizanja sintakse.« (Michel Foucault)

Vprašujemo: kdaj je rekanje ISTO s tem, kar kažemo (gledamo)?

V branju boroče-brano imenovanje z-branost. Voda je voda (in ne tisto tam, ki se razliva po tleh). Tla so tla (in ne tisto tam, na katerem stoji posoda). Posoda je posoda (in ne tisto tam, v čemer je voda). Beseda imenuje ime. Ime je razsvetljujoče razsvetljeno zbrano. Pred in med zbranim pa svete na beseda že v-sebuje REZ. Beseda, katere vez je njen rez, je rekanje, je vezana beseda: »poezija«. Beseda, katere vez ni njen rez, je pri-vezana ob sosednje besede, je iz-rekanje: »proza«. Prozne besede pri-veže transcedenca Rez se razdvoji v kazanje in (iz)rekanje.

Kako je s tem rezom? Rez je iz-bor. Branje (z)bere Iz-bor reza pa ne ostane v (z)branem (ni u-branosti). Rez v-reže in od-reže. Iz-bor je od-ločnost reza. Od-ločnost loči in gre od ločenega (da in-ne. Od-ločnost kaže in ne ostane na ka-žo-čem: Kaj je to? To je ne-kaj. Od-ločnost reza je igra. Rez je, dokler je igra.

Rekanje je igra. Od-ločnost reza v-reže zbranost in jo obenem razkrije kot razbito. Zbranost rekanja je iz zb(i)ranja razbita. V dogajanju razbite zbranosti sta kazanje in rekanje isto: delirij. Ko pa se z zb(i)ranjem v zbranosti zgubi njena razbitost, izstopi razkol kazanja in (iz)rekanja. Isto se dogaja »tostran« (Lebel) govora.

(Iz)rekanje ima pomen. Boroče-brano imenovanje zbere: zbranost sama je pomen. Če pomen določa zb(i)rana zbranost, ima pomen smisel: »intersubjektivna« skušnja pomenjenega, ki je enotnost pomena-smisla. To velja za Človeka. Če pomen določa le namen, tedaj ni smisla, ostane pa pomen. Ta pomen v sebi ni razprta igra in to tudi ne more biti. — logija je večna, igra je njen konec.

Slavoj Žižek

Poljubčki

Ali je mogoča telesna ljubezen dveh duš? Ali se duši lahko gledata, poslušata, vohata, okušata in dotikata? Duša je brez telesa. Človek, ki je brez duše, je zmožen telesne ljubezni.

Ali je mogoča duhovna ljubezen dveh teles? Ali se telesi lahko ne-gledata, ne-poslušata, ne-vohata, ne-okušata in ne-dotikata? Telo je brez duše. Stvar, ki je brez telesa je zmožna le duhovne ljubezni.

Če se srečata dve duši, sta srečni. Če se srečata dve telesi, sta srečni. Če pa sta skupaj in narazen telo in duša, sta tako telo kakor duša nesrečna, ker se ne moreta srečati.

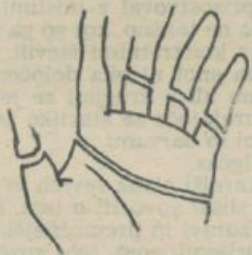
Človek je subjekt nesreče. Če pa človek razpade na stvari telesne in breztelesne, so na obeh nivojih mogoča najrazličnejša srečanja. Telesne stvari se srečujejo s človeškim telesom (dihur se sreča s človeškim nosom). Netelesne stvari se srečujejo z netelesno človeško »notranjostjo« (smrad se sreča z vohom). Lahko pa se tako znotraj kot zunaj človeka kot ene izmed »notranjih« stvari zgodi sreča. Srečata se dve netelesni stvari (vonj in gibanje) oziroma dve telesni stvari (dihur in jajce).

Zdaj je nemara jasno, zakaj evropska kultura izmed petih čutov — vida, sluha, voha, okusa in dotika — slednja dva zaničuje. Slednja dva čuta se od ostalih razlikujeta po tem, da funkcionirata kontaktno, se pravi telesno. Pri relaciji lepota — vid ni stvarno razmerje očitno v tolikšni meri kot pri relaciji sladko — okus ali celo pri relaciji dotik — dotik. Omenjene relacije so duhovne relacije ali odnosi; njihova stvarna podlaga so razmerja Venera — oko, medeni štrkelj — jezik, ud — vagina. Prav tako je pri relaciji smrad — voh neopaženo razmerje dihur — nos ali pri relaciji ropot — sluh razmerje stroj — uho oziroma uhelj.

Pri dotiku in okusu (kot posebni kvaliteti dotika) gre za telesni kontakt. Pri ostalih percepcijah kontakt ni pogoj srečanja. Zato obstaja klasifikacija, po kateri so vid, sluh in voh duhovni užiti, ostala dva pa sta telesna. Kot rečeno — vsi so duhovni, pojavljajo pa se telesno.

I. G.

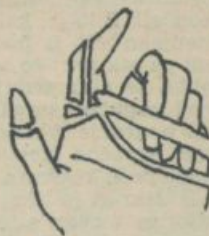
S pletilko in kvačko

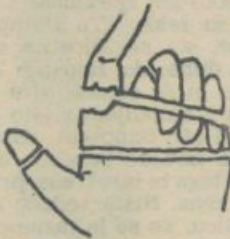
Ponekod je v rabi naslednja drža rok pri kvačkanju: nit, ki jo z desnico držimo za konec, poteka med levim mezinčcem in prstancem proti dlani, teče pod prstancem in sredincem ter se nato dvakrat ovije okoli kazalca. Od kazalca teče k palcu in ga ovije od desne proti levi, nato pa konec niti primemo z levim sredincem in prstancem.

Kvačko primemo z desnico za ročaj tako kot peresnik pri pisanju; leži med palcem in kazalcem, opira pa se na sredinec. Potem sežemo od spodaj v zanko okoli levega palca, s kaveljcem kvačke ujamemo nit, ki teče od kazalca, jo potegnemo skozi zanko ter istočasno izvlečemo palec iz zanke in leto zadrgnemo, da kvačkin kavelj zlahka potegnemo skoz njo. Tako dobimo osnovno zanko, ki jo potrebujemo za začetek kvačkanja.

Prva in vse nadaljnje verižne petlje nastanejo tako, da s kvačkinim kaveljcem v zamahu proti desni od spodaj navzgor pritegnemo nit, ki poteka od kazalca, ter jo povlečemo skozi zanko, ležečo na kvački. Ovoj imenujemo gib, ko s kvačko ujamemo nit.

Adreja Grum

SODOBNO KUHANJE V DRUŽINI

Dodatna knjiga Prešernove družbe za leto 1968

Izdala

Prešernova družba v Ljubljani

Natisnilo in vezalo

ČP Delo, obrat Triglavsko tiskarna v Ljubljani

Bog je umro uzalud

»Zelo pomembno predavanje o perspektivah v življenju in opisni geometriji, z odrskimi ilustracijami v obliki pravilnice v dveh delih« je podnaslov komedije Radivoje-Lole Djukića. Besede obljublajo satiro, jedek humor, ostro družbeno kritiko, posmeh, ki se tiče nas vseh, naših napak, naših izmotavanj iz njih in naših človeških slabosti pri tem, naših perspektiv itd. itd. Besede: »v obliki pravilnice« namigujejo na poseben vsebinski izraz, ki naj bi izpoved, polno ironije in drznosti, še potencial.

Vsega tega seveda ni. Drznosti so nedržne, ironija in satira sicer v nekem smislu obstajata, sta pa večinoma banalni in tretjerazredni, pravilnična oblika ostane skoraj neizrabljena in zato podobna nekakšnemu petemu kolesu, naše »napake in slabosti« pa ostanejo tako površinske, da bi samo gledalec z nenavadno prizadevno domišljijo lahko našel sodobnega »jugoslovanskega« sebe. Ker govori podnaslov o »perspektivah«, pričakujemo tudi neke vrste katarzo, sklep, ki bi podal igri izhod ali napoved, bodisi pozitivno ali negativno, saj gre v nekem smislu za angažirano kritiko, ki (naj) bi zadelvala tiste probleme, s katerimi se ne zadovoljimo že z njihovim odkritjem in označitvijo, ampak želimo morda tudi kaj več. Gre za nekakšno doslednost, ki jo mora ubrati avtor, če se loti takšne zvrsti, doslednost v izpeljavi zastavljene izpovedi, ki tako tudi sama zahteva. Djukić se je odločil za kompromis. To se pravi, da je svoje »zelo pomembno predavanje« opremil s koncem, ki mu izbiže vso »pomembnost«, ostane torej »neko« predavanje, za katerega se zdi, da bi ga kaj lahko pogrešali. Tako trdim, ker izhajam iz namenskosti takšne zvrsti, točneje — iz nakazanih problemov, ki jih je Djukić v koncu svoje igre razvrednotil ali pa vsaj odstavil, pa tudi zato, ker se neprestano z direktnimi pozivi obrača na gledalce.

Najboljša pot za meditacijo ob Djukićevem »zaman poginulem bogu« se zdi od tu naprej deskripcija, oris vsebine in podajanje okoliščin dogajanja oz. izvedbe, ker se tako najlažje približamo fabuli.

Zivela naj bi dva brata: Tovariš Predrag, »predavatelj na tem predavanju in na vseh hominoidnih predavanjih« in Nenad, »njegov brat, dvojček, bivši samoupravljalec«. Brata sta torej dvojčka. Prvi, Predrag, živi v boljšem stanovanju njune skupne hiše in je neprestano zaposlen (ima visok položaj). Nenad živi v slabem delavskem stanovanju, je brez dela, ker so tovarno zaprli (je brez položaja). Pri njem se zbirajo delavci iz zaprte tovarne, ki kljub temu, da nimajo dela, niso razpustili kolektiva. Na njihovo prošnjo gre Nenad k Predragu in ga poprosi, da bi se zavzel zanje. Predrag odkloni. Zato ugotovi Nenad, da bi bilo za brata zelo koristno in neobhodno potrebno preizkusiti na lastni koži njihov položaj, samo tako bi lahko razširili in popravili svoje birokratske poglede. S pomočjo dveh »klatežev«, (ki ne pripadajo kolektivu) zamenjajo brata — dvojčka. Nenad stopi na mesto Predraga, in začasno opravlja njegovo delo, Predrag pa se neprostoovoljno znajde v Nenadovi koži, brez dela, in živi med člani kolektiva zaprte tovarne. »Zapleta« je na višku. Razplet pa je tale: Predrag se seveda pokesa in prične razmišljati, Nenad, bivši samoupravljalec, pa se tako dobro počuti v novi koži, da je kljub bratovi zahtevi ne namerava več zamenjati. Tudi lastni oče ju ne loči več, tako sta si enaka v novih vlogah.

Stvar je torej dokaj preprosta. Rešitve ni. Na položaju, v katerem sta, delujeta na način, ki je prikazan že na začetku igre. Ta način pa je neustrezen, saj je pogoj za konflikt, za kritiko in satiro. Rešitev konflikt zanika, odstavi ali postavi v nekakšen oklepaj. Tako je (dobro), kakor je. Vsakršno popravljanje je brezsmiselno ali vsaj neuspešno, predvsem pa nepotrebno. Zdi se, da je v tem neka vrednota dela, poanta, še globlji aspekt v iskanju vzrokov za nakazano stanje. Pri tem zastavljenih problemih in zapletu, kot ga je postavil Djukić, pa je to kaj malo verjetno, in če je, zelo nerodno prikazano. Zdi se tudi, da se je avtor sam zavedal kompromisa, na to kažejo nekatere zaključne besede, ki pa ne morejo podati drugačnega razumevanja poante igre, ker so prešibke in premalo opazljive. (Gre bolj za patetična retorična vprašanja.) Zaradi takšne poante se mi tudi zdi dokaj nepotrebno spregovoriti bolj natančno, kakšne dileme ob prikazovanju »birokracije« in »proletariata« se Djukiću odpirajo.

Po tehniki, pa tudi po motiviki, pa kaže igra »Bog je umrl zaman« nekatere nedramske elemente. Dramska obdelava zahteva določene zakone ne glede na obliko izpovedi. Morda tudi ta pomanjkljivost omogoča večjo opazljivost površinskih stvari. Igra mi je seveda dostopna preko izvedbe »Mestnega gledališča ljubljanskega«, o katerem lahko rečem, da je glede na okoliščine dokaj vestno izvedlo to značilno sodobno komedijo in jo obenem zaradi te vesnosti in poudarjanja dramskega dejanja pomagalo spregledati, kar bi se verjetno s televizijsko izvedbo ne zgodilo.

Aleksander Zorn

Po legi

Gugalnik ljubi nočno posodo. Nočna posoda ljubi gugalnik.

M. P.

Informacija o kriterijih vpisa in materialnih možnostih študija na Karlovi univerzi v Pragi

Na vseh univerzah v ČSSR obstajajo kot vstopni pogoji sprejemni izpiti, ki pa se od univerze do univerze nekoliko razlikujejo, ker so končni tvorec oblike izpitov šole same. Od dogovora med istodolnimi šolami je odvisno, ali bo za neko študijsko panogo obstajal enotni sistem izpitov ali ne. Izpit sam je predpisan z zakonom. Karlova univerza teži k čim bolj objektivnemu sistemu izpitov in svoj sistem dopolnjuje in proučuje iz leta v leto.

Tudi v ČSSR predstavlja razkorak med kapacitetami srednjih šol in univerze ozko grlo. Vpis na visoko šolo je določen s kapaciteto šole in z državnim kadrovskim planom, ki ga univerza vsako leto dobi od ministrstva za gospodarstvo in katerega je dolžna pri svoji sprejemni politiki upoštevati. Ta plan je tudi vodilo za število državnih štipendij, ki so v istem letu univerzi na razpolago. Pri upoštevanju rezultatov izpita se bolj gleda na doseženo pozitivnost izpita kot na število prijavljenih kandidatov. Na nekaterih oddelkih filozofske fakultete je prijavljenih tudi desetkrat več kandidatov, kot je na razpolago mest, na vsej filozofski fakulteti je bila v prejšnjem letu sprejetih 30 odstotkov kandidatov, ponekod pa je prijavljenih kandidatov le kakih 20 odstotkov več kot vpisanih. Povprečje »viška kandidatov« pa je okoli 50 odstotkov. Kriterij za kapaciteto šole je v glavnem kapaciteta prostorov za vaje, pri čemer se jemlje za normo za seminarsko skupino 20 študentov. Seminarji (vaje) so obvezne, predavanja pa niso obvezna, razen nekaterih ključnih po želji predavatelja. Maksimalno število tedenskih ur (predavanja in vaje) je 35, običajno pa se suče med 30 in 35, pri čemer število ur v višjih letnikih pada. Tako je tudi število asistentov prilagojeno tem normam.

Odstopanje od numerusa claususa na šoli je lahko do 30 odstotkov. Večjega odstopanja pri pregledu podatkov nisem zasledil. Običajno pa se odstopanje suče okrog 10 odstotkov, in to bodisi navzgor bodisi (redkeje) navzdol.

Socialna in regionalna sestava študentov je precej enaka naši, vendar slika ni tako zaostrena. Okrog 30 odstotkov populacije sestavljajo delavski otroci, 20 odstotkov kmečki, ostali pa so otroci uslužbencev, upokojenecv itd., ter študentje, ki so prišli na univerzo iz prakse (8 odstotkov). V veliki večini so to izredni študentje, tako da je tudi odstotek izrednih študentov enak temu. Izredni študentje so v svojem študiju precej odvisni od podjetja, ki jim mora odobriti študij. Regionalna sestava študentov je odvisna tudi od univerze, ki jo obiskujejo. V Pragi, kjer je vpliv centra najmočnejši, je iz mesta samega kakih 50 odstotkov študentov, drugod pa manj. V šolah znotraj same Prage (mesta) je ta odstotek gotovo še večji, ker ima Karlova univerza dislocirane oddelke (Pardubice, Plzen), ki so všteti v gornji podatek. Na regionalno strukturo negativno vpliva sprejemi izpit, ki pa se da v določenem obsegu korigirati. Na Karlovi univerzi v Pragi težijo k optimalni objektivizaciji sprejemnih izpitov ob tem, da se kot avtomatični ali dodatni regulativ upošteva prejšnje šolanje in socialnomaterialni položaj kandidata. Pri izpitu ne iščejo predvsem sposobnosti za nek specialen poklic, ampak splošno sposobnost, čeprav se lahko ta kategorija od prve razlikuje. Vsebinska izpitov je tudi usmerjena tako, da bolj ustreza diplomatom gimnazije. Največji del izpita je pismena in ustna preizkušnja znanja. Nekateri fakultete so temu dodale še ugotavljanje določenih psihofizičnih sposobnosti (pravna fakulteta — sposobnost izražanja). Socialno-materialno poreklo študenta in njegova regionalna pripadnost je zajeta v posebnem korektivu, ki pa prinaša le okrog 5 odstotkov vseh možnih točk, tako da vrti selekcijo praktično le med študenti z enakim rezultatom izpita samega. Šola, iz katere je kandidat izšel, da učenec integralno opisno oceno, ki je tudi upoštevana v rezultatih izpitov, vendar prav tako kot korektiva. Ocena iz srednje šole vsebuje priporočilo (ali pa tudi ne) za določeno študij. To priporočilo je, kot se vidi iz statističnih rezultatov, v glavnem objektivno in pripomore k lažjemu razbiranju kandidatov. Priporočilo skupaj s socialnim stanjem in krajem bivanja itd. znaša lahko maksimalno 15 odstotkov točk, kar je prepuščeno prostemu odločanju komisije, ki ugotavlja rezultate izpitov.

Najbolj izdelan sistem izpitov, ki so ga prevzele tudi nekatere druge fakultete, ima medicinska fakulteta. Leta 1964 so začeli v praksi preizkušati projekt, imenovan »Carolina« — poskus objektivnega sprejemnega izpita za visoko šolo. Sistem »Carolina« ne išče sposobnosti za dobroga strokovnjaka, ker ugotavlja, da danes za to še nimamo objektivnega kriterija. Projekt ugotavlja, da bi bilo verjetno nujno raziskovati tudi karakterne značilnosti kandidata, še posebej pa za strokovnjaka potrebno razmere med karakternimi lastnostmi in strokovnostjo.

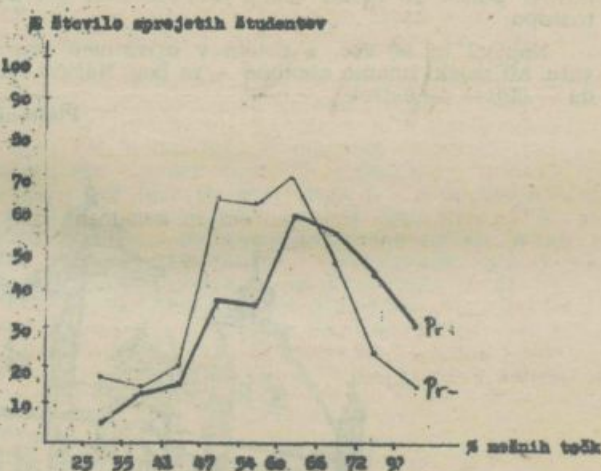
Omenjevanje osipa ni edini smisel sprejemnih izpitov. Osip v vseh letnikih kljub temu ostaja. Za delo šole pa je nujna določena kvaliteta raven spre-

jetih kandidatov, saj šole, ki svoje strokovne kriterije znižajo, kmalu zaidejo v še večje probleme (osip, nereden študij, da ne govorimo o nizki ravni izobrazbe diplomantov). Projekt »Carolina« označuje sprejemne izpite za nujno obliko selekcije pri sedanjih omejenih kapacitetah šol, ki lahko edina zagotovi zadovoljivo začetno izobraževalnega procesa. Novi visokošolski zakon v ČSSR je sprostil tudi časovne možnosti študija. Zanimivo je, da je ob višji svobodi osip študentov večji, ne zaradi njihovega neznanja, ampak zaradi slabega razporejanja izpitnih rokov in v zvezi z njimi študija. Avtorji projekta »Carolina« menijo, da je tu morda eden od ključev karakterne selekcije slušateljev, seveda glede na splošne lastnosti (redoljubnost, zmožnost planiranja, kontinuiranega dela itd.). Smiselnost in ustreznost sprejemnih izpitov in posebej tega projekta se da preveriti s statističnimi metodami. Izpit sam obsega tri pismene in ustne delne izpite iz ključnih predmetov (fizika, kemija in biologija) in en ustni izpit s polovičnim točkovanjem glede na prejšnje (družbene vede). Eksaminiranje se vrti po desettočkovnem sistemu in po doubleblind metodi. Testi za pismeni izpit so alternativni, ustni izpit pa je komisijski z vlečenjem vprašanj (tri vprašanja — po eno iz vsake podskupine, denimo mehanika, optika, atomistika). Komisija je izbrana po principu slučajnosti neposredno pred izpitom in se za vsako skupino izprašanih menjava. Članom komisije niso znani rezultati pismenega izpita. Rezultate zbira in izračunava centralna komisija pri fakulteti. Ta tudi upošteva srednješolska spričevala ter družinske in druge razmere kandidata. Kriterij za sprejem ni le numerus clausus, ampak tudi postavljena norma znanja, zato pride do omenjenih variacij v številu sprejetih (odstopanj od n.c.) Kandidat, ki meni, da je bil oškodovan, se lahko pritoži na centralno komisijo pri univerzi, ki vse njegove rezultate še enkrat prekontrolira.

Sistem »Carolina« se uporablja od leta 1964, od takrat vodijo tudi statistično evidenco. Rezultati jasno kažejo odvisnost uspeha in napredovanja od obeh faktorjev: uspeha pri izpitu in priporočila iz srednje šole (v naslednjih tabelah pri točkovanju priporočilo ni všteto, ampak se izloča kot posebna kategorija). Prav tako ni izračunana povprečna ocena študentov, ki ima v češkoslovaškem sistemu manjši pomen kot pri nas; obstajajo le tri ocene, najvišjo pa doseže okoli 5 odstotkov študentov.)

MEDICINSKE FAKULTETE KARLOVE UNIVERZE (BREZ PLZNA)

Struktura sprejetih po rezultatih sprejemnih izpitov v letniku 1964/65.

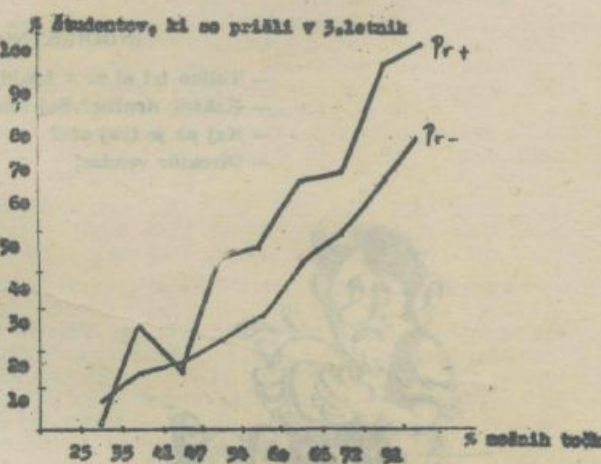

Opomba: 4 fakultete imajo različno distribucijo, ker so imele zaradi različnih kapacitet različne začetne kriterije, kar vpliva na spodnji razred. Modus je pri 63 odstotkih možnih točk.

MEDICINSKE FAKULTETE KARLOVE UNIVERZE (BREZ PLZNA)

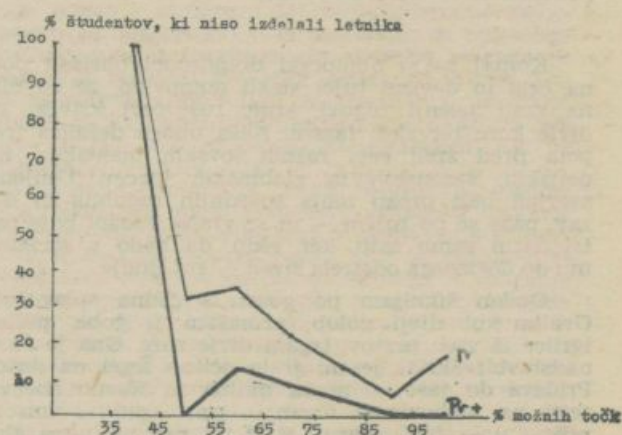
Struktura vpisa v 3. letnik generacije, prvič vpisane leta 1964/65.

Opomba: Normalni osip študentov med letniki je približno 20 odstotkov, to je 36 odstotkov v dveh letih. Distribucija osipa kaže ustreznost sprejemnega izpita (precej visoka korelacija rezultatov izpita in napredovanja ter srednješolskega priporočila — napredovanje priporočenih in nepriporočenih).

V tretji letnik je prišlo 34 odstotkov študentov s priporočilom, ki so delali izpit na drugih fakultetah, in le 12 odstotkov brez.

MEDICINSKE FAKULTETE KARLOVE UNIVERZE (BREZ PLZNA)

Osip na prehodu iz prvega v drugi letnik generacije 1965/66.

Opomba: Vpliv srednje šole se močneje izkaže na prehodu iz prvega v drugi letnik. Vpliv izpita je povečan (pretežna večina spodnje polovice je odpadla). Diagram kaže še nepravilnosti (majhna populacija). Od študentov, ki so delali sprejemni izpit na drugih fakultetah, je s priporočilom odpadlo 22,6 odstotka, brez priporočila pa 41,4 odstotka.

Sistem materialne pomoči študentom v ČSSR je bolj usmerjen na neposredno (hrana, stanovanje) kot na posredno pomoč. Korelacija med materialnimi možnostmi posameznikov in njihovim študijskim uspehom je pozitivna oziroma se ne ugotavlja, ker imajo povsod v ČSSR študentje, ki ne stanujejo v univerzitetnem centru, možnost bivanja v študentskih domovih — kapacitete domov približno pokrivajo celotno študentsko populacijo, zahvaljujoč seveda planskemu vpisu. V zadnjih letih so zgradili mnogo domov (ogromni kompleksi recimo na Strahovu v Pragi), saj sodijo, da so sredstva za to enako potrebna kot za vse druge univerzitetne objekte in celo bolj (morda je to naključje, a opazil sem, da imajo fakultete, ki same nimajo niti najmanj modernih objektov, zelo dobro urejene domove). Ti domovi so večinoma tudi odlično opremljeni in zdrževani, tako da so novejši češki »koleji« enakovredni hotelom II. kategorije in se deloma čez sezono kot taki tudi uporabljajo. Seveda pa še obstajajo problemi: v Bratislavi npr. je mnogo objektov že zastarelih, na Strahovu pa je oktobra več tisoč študentov javno demonstriralo zaradi slabe preskrbe z vodo in elektriko. Domove zdržuje in upravlja šola in so tako v enem kompleksu naseljeni študentje ene šole. Kaže, da najemnina pokriva le tekoče zdrževanje (cca 50 Kčs mesečno), pa tudi hrana je izdatno dotirana, saj stanejo trije dnevni obroki okrog 5 Kčs, kar je desetkrat manj kot v povprečni restavraciji. Poznam razmere v Pragi in Košicah, kjer kapacitete domov nikoli niso popolnoma izkoriščene, ampak obstaja vedno določena rezerva. Hrana je obilnejša in okusnejša kot v naših domovih in mora ustrezati splošnim prehrabnim standardom, ki veljajo za objekte javne prehrane.

Študentje v neposrednem upravljanju domov ne sodelujejo, razen v manjših zadevah (zdrževanje reda, discipline in čistoče, organizacija družabnega življenja), za kar skrbijo odbori domov. Študentje v domu imajo tudi letno skupščino, katere kompetence pa niso širše od odborovih.

V ČSSR obstajata dve vrsti štipendij: državne in podjetniške. Namen državnih štipendij je omogočenje študija vsem, ki so redni študentje univerze. Namen podjetniških štipendij, ki jih podjetja prosto delijo, pa je zagotoviti podjetjem tako vrsto in kvaliteto kadrov, kot si jo želijo. Državno štipendijo dobi vsak študent, ki ni prekorachil določenega družinskega materialnega cenzusa (za bivačoe v centru je ta cenzus nižji kot za zunanje, kjer se morajo dohodki družine že bližati 3000 Kčs, da študent ne more dobiti štipendije). Podjetniško štipendijo delijo podjetja, s katerimi stopi jemalec štipendije v pogodbeni odnos. Principi so v glavnem enaki našim. Večino štipendij tvorijo državne štipendije, ki znašajo v povprečku 400 Kčas, kar zadostuje za normalno preživljanje študenta (hrana in stanovanje v domu). Podjetniške štipendije so mnogo višje in ni redkost, da dosega jo 800 Kčs.

Poleg tega, da prejema štipendijo, si študent v času rednega študija (5 let, pedagoška fakulteta 4) lahko izposodi od države v poljubnih zneskih do 10.000 Kčs, ki jih mora po zaposlitvi začeti vračati. Kolikor vem, ta možnost ni dosti izkoriščana, ker materialni kriterij že popravijo drugi instrumenti.

Študent, ki prekine študij, izgubi pravico do vseh bonifikacij, vendar prekinitev nima nikakršnih posebnih posledic za študij.

Andrej Klemenčič

Fazanski patriotizem

(ČAS LOVA IN ŠIBER)

Komaj so si obmorski domerodci obrisali pot na čela in devizni tužji slekli domovino, že so bili na vrsti jelenji rogovi, srne, ruševčevi krivčki in divje kože ter zlati fazani. Naša uboga deželica trepetala pred zreli cevi raznih lovskih maniakov, ne deljskih, sezonskih in globinskih lovcev. Cenjena zverjad beži preko meja sosednjih republik in držav, pase se po tujem — in se vrača. Fazani goje patriotizem samo zato, ker vedo, da bodo v socializmu do deviznega odstrela živeli — kot ljudje.

Ondan šumljam po gozdu s čedno »plavušo«. Grulim kot divji golob, prinašam ji gobe, pulim igrice iz vseh prstov, trgam divje rože. Ona je že v nadstavbi; škrlat jeseni ji je očitno legel na dušo. Prideva do jase — prava milina ... Ravno hočeva sesti na mahovinast divan ... pa ... pii ... uuu ... pii ... u — fff ... zagrmí strel tik nad najinima glavama. Prek jase jo ucvre trop volčjih psov, sestrjane vejice nama popadajo po nosovih ... Pred naju se vkoplje penast in zasopihani lirizem (beri: turist z lirami). »Porco dio, ancora niente!!!« — Dve nabojnjači nabojev kalibra 3,5 cm za odstrel severnih medvedov mu spenjata čedni trebušček ... — In jo odkuri za svojimi.

Sosedov Ivek in Tunek sta izkušena prekmurska gonjača. Denar za čevlje in zvezek si igraje prisluzita z zajčjimi smrtni. Odkar se pečata s tem diakastim izvenšolskim izobraževanjem, poučujeta tovarišico prirodo. Zadnjič je prišel Tunek domov z obvezano glavo. Oča so ga počakali z burkami na pragu: »Ti hujdič, ti! Zaj so ti pa glavó preluknjali, pa se boš bole fčuu!« — in so mu zadnje poljske bacile iz hlače izprašili. Ivek tri dni ni mogel sesti, tako je imel rešetaste hlače. Ko je mati to videla, je omenjeno mesto še paličasto pomoderlo. Tako je Ivek vzljubil zoologijo ...

Močno zaskrbljen nad usodo bližnjih predlagam: Glede na sokolji, orlovski in oslovski vid naj se lovci pred spustom med naš krotki narod in idilične gozdove, prepolne nabiralcev gob in suhljadi — poprej pri zdravniški školologu klasificirajo. Po stopnji dioptrij in vidljivosti se naj potem ta šibrasta čreda spusti v ustrezno naseljene brevirje, kot sledi:

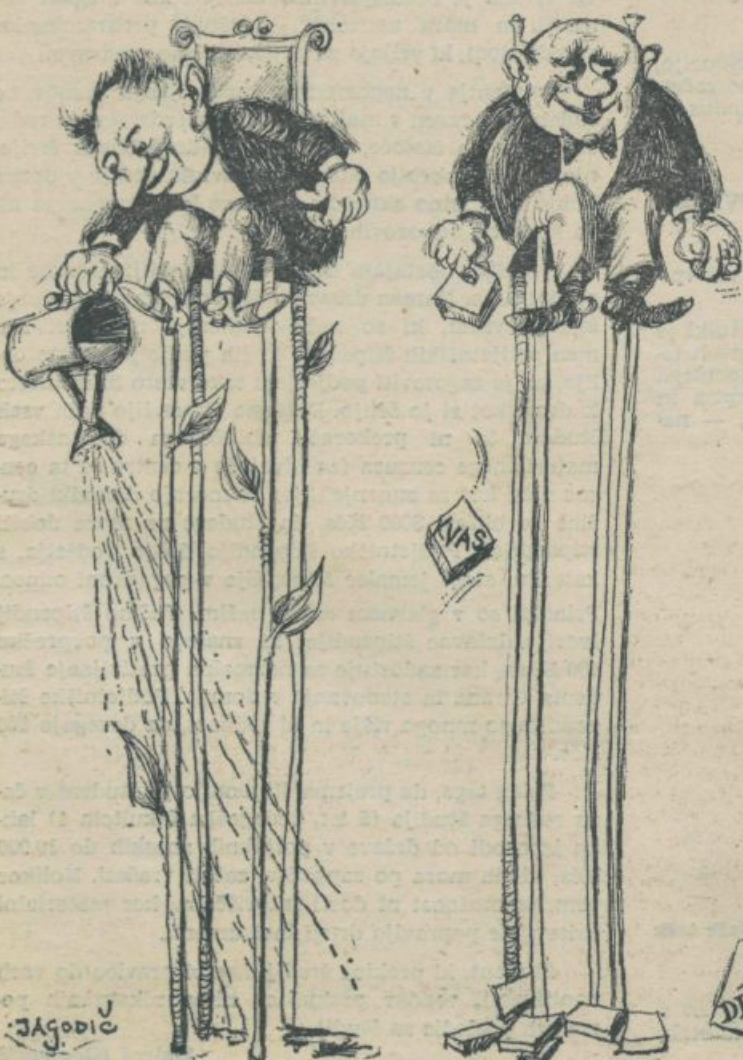
a) Dalekovidni in previdni naj love po dolinah in gosto naseljenih področjih.

b) Častihlepni, visoko ciljajoči, ki iščejo pri zemlji in love samo težje zverine: močvirni, redko naseljeni predeli.

c) Tisti, ki mislijo, da vedno zadenejo bistvo: planinski rezervati.

d) Ustanovi naj se posebna Helikopterska komisija, ki bi skrbela zato, da vročerkvneži ne skladijo kakšnega JAT aviona; omenjeni lovci imajo medkontinentalni deficit. Previsoko leteče in svobodni-selne fazane bi tako vračali na realna tla, rešene vsake mistike.

e) Gozdarsko društvo Slovenije naj v sodelovanju z medicinsko fakulteto osnuje posebno sanitetno ekipo novodiplomirancev — stažistov, ki jih bolnice zametujejo. Tako bi si vsak v veterini price-lili neobhodno potrebno prakso. Z obvezovanjem ubogih, obstreljenih živali bi vzljubili krvavečo člo-veštvo. V perspektivi se človek tako spet vrača — na palme.

Šlagerji

VEČER — torek, 28. novembra 1967

PRAV POSEBEN ŠLAGER!

Damske hlačke lycra
dolge, posebno trpežne, kvaliteten izdelek firme Kuvert, prej. 119, ... saj samo

59'80

Pet šlagerjev!

ORIGINALEN ŠKOTSKI WHISKY,

polnjen na Škotskem, 1 liter (s steklenico)

58,80

LIKERJI SPITZ,

priljubljeni kvartiteta, stek. 0,7 (brez steklenice)

28,80

BOUCHET,

vinjak s tremi zvezdami, zna- na kvaliteta, znamka, 0,7 litra (s steklenico)

54,80

LJUTOMERČAN,

(nachtigall), belo vino, 0,7 litra (brez steklenice)

12,90

2-litrska steklenica (brez steklenice)

32,80

VERMUT,

svetel ali temen, 1 liter (brez steklenice)

15,80

g) Za diplomatski odstrel naj se izumijo lovske rakete za zasledovanje zverjadi raznih letalskih sposobnosti.

h) Med divjad, godno za odstrel, naj se spuste tudi neuničljivi karieristi, ki jih ni zadela ne rotacija ne fuzija in ne reforma.

i) Moje ljubo ljudstvo naj se iz ogroženih brevirjev izseli in nastavi po gozdovih pasti za lisice. Iz uspešno sproženih pasti bodo kasneje pobirali — devize.

Turiste-lovce opozarjam, naj ne puščajo celih skladovnic ustreljenih srnic na prtljažnikih avtomobilov ... pri današnji ceni teh gozdnih lepotic ... Lovski ponos se lahko ceneje dokaže tudi pri avtostopu.

Napisal bi še več, a nisem v privatnem rezervatu. Mi zajčki imamo abonma — za beg. Narava nas dá — človek pa ustrelji.

Plahouh

Slovo samomorilca

Sklenil sem zapustiti to sorazno dolino. Nočem več obremenjevati svoje ljube domovine, ki je toliko žrtvovala, da me je varno pripeljala do statusa študenta.

Nočem več zbujati slabe vesti tistim odgovornim činiteljem, ki razpravljajo o financiranju visokošolskega študija. Nočem več greniti srca tistim ljudem po podjetjih, ki s solzami v očeh negativno odgovarjajo na moje tisoče prošnje za stipendijo. Nočem več kot neproduktiven član naše socialistične družbe odjedati kruha našemu delovnemu človeku. Nočem več, da bi zaradi mene trepetali ljudje, ki se zaradi neustrezne šolske izobrazbe bojé za svoje položaje. Nočem več vlivati groze našim statistikom antropologom, ki so me zaradi podhranjenosti komaj še spoznali za človeka. Nočem več vznemirjati našega gospodarstva, ki se boji diplom kot kuge. Ne, nočem!

V meni je še ostala (kljub vsemu) senčica humanistične vzgoje, ki mi jo je blagodejno vila mati domovina in ki mi narekuje, da si vzamem to bedno življenje. Zakaj bi še naprej vznemirjal s svojo eksistenso? Postavil si bom večni spomenik in s prezirom bom jutri zrl na vas, dragi kolegi brez hrbtnice!

Jutri opoldne se bom s Tromostovja smelo poglaval v ledenomrzle, zelene valove Ljubljane. Ne pripovedujte tega okoli, kajti nočem, da bi imeli miličniki in gasilci zaradi mene kakšne slinosti!

NA SVIDENJE.

Milan Smolej

Komisija za mednarodne stike pri FO ZSJ na fakulteti za elektrotehniko (EURIELEC)

razpisuje mesta sodelavcev

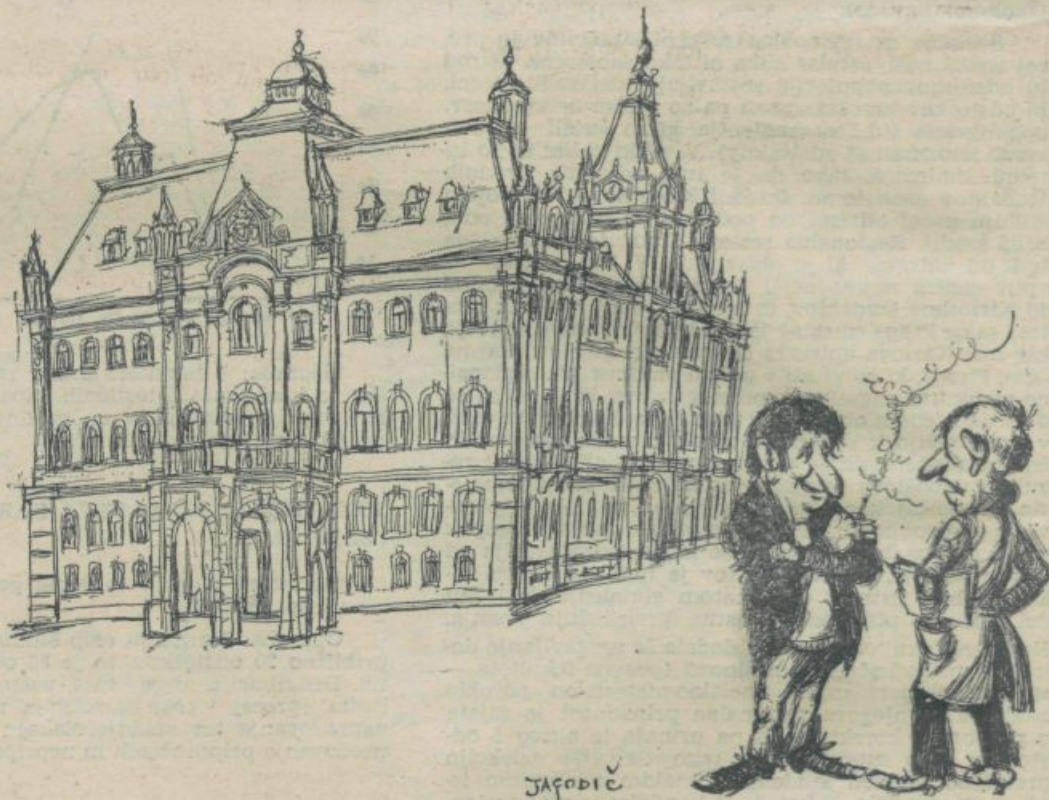
Pogoji:

1. reden študent elektrotehnike
2. znanje dveh tujih jezikov
3. aktivnost v ZSJ

Razpis velja 10 dni.

O kandidatih bo odločal FO ZSJ.

Prijave oddajte v telefonski centrali elektrotehnike z oznako: Fakultetni odbor ZSJ — EURIELEC.

INDIREKTNO

- Toliko let si že v Ljubljani, pa si še vedno bruc. Te ni sram, da živiš na račun družbe?
- Kakšne družbe? Saj nimam štipendije, vzdržuje me oče.
- Kaj pa je tvoj oče?
- Direktor vendar!

NEKAJ POPRAVKOV:

Štev. 7
Str. 2, stolpec 2; v tekstu z naslovom Pojasnilo (itd.) popravljamo cel prvi odstavek — pravilno je torej: Na XVI. plenarni seji CK ZMS smo pri obravnavi poročila o delu organov CK ZMS med obema plenaroma ocenili tudi ravnanje predsednika CK ZMS ob oceni Brvarjevih pesni. Zato kot predsednik te seje čutil dolžnost, da bralece Tribune seznanim z nekaterimi dejstvi.
Str. 6, stolpec 3, vrstica 10 v članku STARS AND STRIPES: napačno — počititi, pravilno — počititi.
Str. 8; stolpec 1. Napačno — Sonja Zorn, pravilno — Sanja Zorn.
Stolpec 3, vrstica 2 v pesmi Na reki; pravilno — pajčolane. Vrstica 5: napačno — Da mu ogrejem ri, pravilno — ogrejem kri. Stolpec 2, vrstica 4 od spoda: napačno — za vsakim vogalom, pravilno — za vsakim vogalom.
Str. 9; napačno — Zapis o seminarju v Otzenhauznu; pravilno — v Otzenhauznu. V istem članku, vrstica 3, stolpec 1: napačno — ... in nemško-francosko izobraževanje, pravilno — prijeteljstvo. Stolpec 3: napačno — POMANJKLIVOSTI; pravilno — POMANJKLIVOSTI.

Vstop v ZK je povezan predvsem s samoupravnim osmišljanjem perspektive mladega človeka

v njegovem delovnem in življenjskem okolju in v moderno organizirani narodnostni skupnosti

Po sklepu CK ZKS bo problematika slovenske mladine obravnavana kot ena od treh posebnih tém na kongresu ZKS predvidoma v oktobru prihodnjega leta. Sredi januarja bo tej problematiki posvečen poseben plenum. Menimo, da bi sedanjo diskusijo v Tribuni usmerili v osmišlitev aktualne teme:

»Mladina v sodobnih samoupravnih socialnopolitičnih ekonomskih odnosih« (pogoji gospodarske in družbene reforme).

S tem bi na straneh Tribune, poleg organizacije Zveze mladine, lista Mladine, Delavske enotnosti, bistveno lahko prispevali k razjasnitvi teoretičnega pristopa — kot poseben prispevek intelektualne mladine — in h graditvi tez in politično oportunistnih zaključkov.

UREDNIŠTVO

Izvršni komite CK ZKS je imenoval »skupino za proučevanje problematike mladine« kot nosilca priprav za plenum in za kongresne dokumente. »Skupina« pa se zaveda, da je potrebno gradivo plenuma in kongresa teoretično predpostaviti in graditi z mladimi ljudmi, če hoče upravičiti svojo nalogo.

Tokrat posredujemo gradivo, ki je bilo pred mesecem dni osnova za razpravo na izvršnem komiteju. Opozarjamo, da je bil tedaj osvetljen zožen spekter problematike mladine — pomlajevanje Zveze komunistov. Istočasno objavljamo povzetek raziskave Jožeta Sušmelja in Marjana Tavčarja — dveh sociologov iz Nove Gorice, kot tudi prvo konceptualno razmišljanje o teoretičnem pristopu k prej navedeni temi. Zadržimo se z nekaj mislimi pri zadnjem.

Predpostavka: Ali upravičeno trdimo, da moramo presojati položaj mladega človeka in s tem svoj položaj, danes in tukaj z nekaterih, še ne bistveno popolnoma novih — vendar pa očitno novih izhodišč?

Razpoložljivi teksti in politične analize, ki v zadnjem času obravnavajo mlade ljudi pri nas in našo generacijo, so v pretežni meri socialno psihološko analize, ki nas skušajo več ali manj uspešno prepričati, da smo mladi ljudje danes določena nova kategorija mladine, kakršna ustreza relativno moderni, s svojimi institucijami relativno dograjeni narodnostni skupnosti. Tradicionalno politično delovanje v naši družbi in mišljenje se prvič soočata z vedno bolj razkrito socialno strukturo družbe in s tem tudi mlade generacije. Ali smo zato še upravičeni presojati naš položaj samo z vidika delovanja organizacije Zveze mladine kot v neposredni preteklosti? Kaže, da ne moremo več spoznati socialnopolitično in idejno fizionomijo mladine samo iz dejavnosti Zveze mladine, sindikatov, Socialistične zveze, niti samo iz dejavnosti samoupravnih organov in celotnega skupščinskega sistema. Glede na to upravičeno izraža Zveza komunistov Slovenije in njeno vodstvo poseben interes za poglobljeno osmišlitev novih pristopov k analizi in oceno aktualnih-političnih nalog danes in tukaj — v slovenskem narodnostnem prostoru.

Kot prvo (z vidika teoretičnega pomena) izstopa potreba po opredelitvi časovne dimenzije političnega procesa v odnosu na kontinuiteto revolucije. (Revolucija in revolucionarna generacija; institucionalizacija družbe v pogojih depolitizacije klasičnih politič-

nih medijev in politizacija — prehodno celotne samoupravne strukture — in preko nje tudi medčloveških odnosov sploh.) Ocenimo je seveda možno dati le z vidika analiz aktualnih političnih vprašanj, pri čemer naj bi nas inspirirala tako dejstva kot tudi svet idejnih, moralnih in političnih vrednot:

— Vrednotenje družbenega razvoja v pogojih reforme z vidika gospodarskih operacij in z vidika globalnih strukturalnih posegov in družbene odnose te družbe. Kako in koliko nastajajoče družbene razmere spodbujajo in odpirajo življenjsko perspektivo mladega človeka?

— Sedanji položaj mladega človeka in kvaliteta njegove osebne svobode — z vidika mesta v družbenih odnosih — in demokracije — z vidika formalnih in neformalnih okvirov, v katerih skuša presegati družben položaj in izražati svoj politični nagib; možnosti in učinek individualnega angažiranja.

— Ali nastajajoče družbene norme (še posebno idejne, moralne in politične norme) stimulirajo pri mladih kritiko novih družbenih razmer in poglobljajanje družbenih odnosov v skladu s kontinuiteto revolucije?

Iz tako opredeljene vsebine teme — v tem osnutku — je viden naslednji namen razprave: zagotovitev večjega vpliva in vključevanje mladih v samoupravne politične procese in na družbeno dogajanje.

Potreben je seveda diferenciran pristop k analizi. Mladina je strukturirana, nehomogena družbena skupina. Pojem »mlada generacija« je abstrakcija. V politični rabi pogosto skriva elemente socialne demagogije. Prehod v splošnega na posamezno je zato možen le z analizo problemov, od katerih danes je odvisna življenjska perspektiva mladih. Ti problemi pa so na področju izobraževanja in vzgoje, na področju zaposlovanja, problemi zaposlene mladine v delovnih organizacijah ter problemi mladine na vasi.

Skicirana usmeritev v diskusijo zahteva vrednotenje, enako kot pričakuje radikalno in konsekvantno opredelitev vseh stališč na način, ki bo potrjeval pozicijo posameznika in njegovo odgovornost zanj.

I. H.

Pomlajevanje ZK

SPLOŠNE UGOTOVITVE

Vprašanje pomlajevanja Zveze komunistov oziroma odnosa komunistov do mladine je izredno aktualno. Mladina je po svojem položaju, aktivnosti, pripravljenosti za napore pri nadaljni graditvi družbe, nemiropirljivosti do obstoječega tudi najmanj obremenjena s konservativizmom in drugimi ostanki prejšnje miselnosti. Zaradi tega je naravni in potencialni zaveznik komunistov v realizaciji programa ZK. Če danes lahko govorimo o določeni krizi delovanja družbenopolitičnih organizacij, o uspešnosti reorganizacije ZK, potem nadaljnji razvoj ne more mimo mladine in uresničevanja vsega naprednega, kar nosi s seboj. Potrebna je vsa pozornost in spremenjen odnos do nosilcev nadaljne izgradnje socialističnih samoupravnih odnosov, med katerimi mladina nesporno zavzema prvo mesto. Za današnje obdobje odnosov med ZK in mladino je značilno, da mladi ljudje podpirajo revolucionarno in progresivno orijentacijo ZK v idejnem in političnem pogledu, medtem ko se dvomi, nestropanost, pa tudi določene oblike odpora pojavljajo pri oceni konkretne prakse, konkretne osnovne organizacije in konkretnih komunistov, s katerimi prihaja v stik. Tenkočutnost mladih do vseh sedanjih življenjskih problemov in pripravljenost za njihovo reševanje, sta dragoceni za ZK v njenem razvoju. Zveza komunistov bo postala privlačna, zanimiva za mladino toliko in takrat, ko bo začela uspešno presegati svojo dosedanja vlogo v družbi, ko bo postala miselno, akcijsko in politično ustvarjalnejša in smelejša pri reševanju protislovij.

Ze takoj v začetku je treba ugotoviti, da v celotni politiki Zveze komunistov mladina ni bila deležna ustreznih pomoči in družbene pozornosti (podobno je tudi s proizvajalci). To ugotovitev potrjuje tudi sedanja struktura ZK, katere nevalgična točka je prav zastopanost mladine in proizvajalcev, ki jim glede na razvoj pripada posebno mesto. Proces regeneracije ZK je odvilen predvsem od kvalitetne in kvantitetne zastopanosti mladine.

Statistični podatki o članstvu ZKS v zadnjih 6 letih opozarjajo na tendenco zmanjševanja zastopanosti mladih v vrstah ZK in staranja organizacije. Najmočnejše so zastopane starostne skupine med 26 in 55 leti, starostna skupina nad 55 let se je v zadnjih šestih letih skoraj podvojila (od 3924 v letu 1960 na 6149 v letu 1966). Odnos med člani ZK, starimi do 25 let, in celokupnim članstvom ZK je naslednji:

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
skupaj	70443	71408	69769	70084	71104	71128	69475
do 25 let	12605	12174	10611	9216	8245	7412	6063

Zastopanost starostne skupine do 25. leta se je torej zmanjšala za več kot polovico (celotno članstvo ZKS je v letih 1960—1966 upadlo za 968 članov, medtem, ko se je starostna skupina do 25 let v teh letih zmanjšala za 6542 članov). Vsekakor zaskrbljujoč pojav, ki ima lahko negativne posledice v procesu reorganizacij in nadaljnje vloge ZK.

Isti vir podatkov nam ilustrira tudi potek sprejemanja članov v ZK, starih do 25 let v letih 1960—1967 (I. polletje)

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
skupaj	6389	3999	1834	2547	2346	2464	1309	788
do 25 let	3569	1935	995	1355	1217	1364	780	580

Medtem ko opazimo v letih 1960-1962 padec sprejemanja članov, mlajših od 25 let, je bil med 1963-1965 nivo ustaljen, po 1965. letu zopet pada; spreminja pa se starostna struktura, saj je med sprejetimi večji odstotek mlajših od 25 let. V obdobju 1960-1966 je odšlo iz ZK 5.685 članov, sprejetih pa je bilo skupno le 3.773, od tega 2.144 starih do 25 let. Negativna razlika znaša 1.912 članov.

Podatki statistične službe CK ZKS

Vprašanje obnavljanja Zveze komunistov, tj. politike sprejemanja, izključevanja in izstopov, lahko ocenjujemo v povezanosti s procesi, ki so v tem času nastajali in potekali v družbenem življenju in sami ZK (gospodarska in družbena reforma, razvoj blagovno-denarnih odnosov, reševanje odnosov ZK — oblast, problemi okrog integriranja interesov različnih slojev, naglo dviganje življenjskega standarda in dezintegracijski procesi ob tem, problem članarine itd., kar vse je vneslo v strukturo ZK večjo dinamiko in postopno pregrupacijo sil). Vsa ta gibanja in spremembe so bržkone preokupirale komuniste in osnovne organizacije z lastnimi problemi, jih zaprle, ali pa vsaj niso pospeševale odpiranja ZK navzven, v družbeno življenje in dogajanje, podhranile pa še nekatere tendence uveljavljanja in delovanja organizacij ZK na star način.

V preteklem obdobju je ZK zapostavila vprašanje sprejemanja novih članov. Vodstva in osnovne organizacije se niso sistematično ukvarjale s pomlajevanjem. Nemalo je organizacij, kjer že več let niso sprejeli nobenega novega člana. Najtežja je situacija v vaskih organizacijah, kjer tudi progresivno angažirani ljudje, delno tudi zaradi vpliva Cerkve pomišljajo o vstopu. Sociološka študija o novogoriških in tolminskih dijakih je dokazala, da jih kar 36 odstotkov veruje, med anketiranimi delavci jih je skoraj dve tretjini pod vplivom Cerkve.

Najsplošnejše ugotovitve o vzrokih, zaradi katerih si mladi pomišljajo vstopiti v vrste ZK, bi na podlagi ekipnih poročil bile: mladi ne razumejo vloge ZK v samoupravni družbi, materializacija določenega dela članstva ZK, socialne razlike, odklonilen odnos do političnega udejstvovanja, formalno članstvo, slaba kadrovska zasedba nekaterih vodilnih mest (depolitizacija strokovnih kadrov), pojavi brezposelnosti, nepravilno pojmovanje demokratičnega centralizma, vpliv in pritisk okolice in staršev, slab pogled nekaterih komunistov, neaktivnost itd. Tako npr. v Ljubljani ugotavljajo, da mladi ne poznajo dovolj lastno perspektivo in cilja njihove aktivnosti. Sodijo, da bi te cilje morali dolgoročneje formulirati in jih primerno konkretizirati. Tudi počutje mladih, ki so že v ZK, ponekod ne deluje najbolj stimulatивно za vstop v ZK. Po sprejemu so mladi člani prepuščeni sebi, zato jih veliko kmalu izstopi.

Politika sprejemanja v ZK mora postati v sedanjih pogojih naporov za samoupravni razvoj, izvajanje reforme, večjih potencialnih možnosti za idejno in politično afirmacijo predvsem mladih ljudi, trajna in sistematična sestavina aktivnosti komunistov in procesa reorganizacije ZK.

MOTIVI ZA VSTOP V ZK

Ugled ZK in osebno prepričanje, da bo v Zvezi komunistov lahko uresničil širše interese, so nedvomno v ospredju, kadar se zlasti mladi odločajo za vstop. Na odločitev za vstop v ZK imajo velik vpliv predvsem: stopnja poznavanja programa in delovanja ZK, ugled, ki ga osnovna organizacija in posamezni komunisti imajo pa tudi stopnja skladnosti osebnih interesov z interesi ZK in njenim delom. Iz anket in raziskav pa lahko zasledimo, da ima na odločitev mladega človeka za vstop v ZK velik vpliv tudi prisotnost enega ali več komunistov v družini (iz dokumentacije je razvidno, da prevladujejo med novo sprejetimi v številnih osnovnih organizacijah prav člani iz družin, kjer je že kdo v članstvu). Večkrat je velik, celo največji problem v tem, če bo kdo mladega človeka sploh predlagal za sprejem (v občini Zalec jih je od 200 — 16 odstotkov izjavilo, da bi vstopili v Zvezo komunistov, če bi jih kdo predlagal. Podobno je tudi drugod v Sloveniji).

Zanimivo skalo motivov nam nudi tudi anketa centra za raziskovanje javnega mnenja na VPSV v Ljubljani o »stališčih in političnih aktivnostih članov ZKS v zvezi s temeljnimi in aktualnimi idejnimi vprašanji.« Na vprašanje: »Naštejte glavne razloge, zaradi katerih ste vstopili v zvezo komunistov.« — so dobili naslednjo skalo (izločili smo samo skupino do 25 let starih anketirancev — članov ZK):

1. zaradi boja za enakopravnost,
2. ker sem cenil človeške vrline komunistov,
3. zaradi boja proti birokraciji,
4. da bi več prispeval k ustvarjanju novih odnosov,
5. zaradi boja proti okupatorju,
6. zaradi mednarodne politike ZK,
7. zaradi nagovarjanja članov, napredna družina,
8. zaradi svetovnega nazora komunistov,
9. zaradi večjega ugleda, da bi pridobil znanje,
10. zaradi večje možnosti napredovanja v službi,
11. da bi dobil družbeni položaj, funkcijo.

Na vprašanje: »Kateri kriterij bi morali biti zlasti pomemben za sprejem novih članov?« — so bili naslednji odgovori:

1. poštenost, tovarištvo, moralne kvalitete,
2. aktivnost
3. politična razgledanost
4. dobro delo na delovnem mestu,
5. razčiščen odnos do religije,
6. dobro poznavanje gospodarske problematike,
7. šolska izobrazba, strokovno znanje,
8. prednost neposrednim proizvajalcem,
9. govorniška sposobnost
10. druga merila.

V ospredju so torej motivi in kriteriji, ki težijo k uveljavljanju takih odnosov med ljudmi, kjer bodo delo, spoštovanje človeka, enakopravnost, človekove vrline — prevladujoče. Moralne kvalitete, pojmovane z enostavno, vendar humano vsebino, so med prvimi kriteriji.

2. VZROKI ODKLANJANJA VSTOPOV V ZK

Ze uvodoma smo omenili, da je mladina predvsem občutljiva za konkretno prakso, konkretno delovanje osnovne organizacije in komunistov, oportunistem in kompromisarstvu, ki je v nasprotju s politično orijentacijo in vlogo Zveze komunistov. Stiki komunistov z mladino so sistematični in trajnejši tam, kjer so osnovne organizacije in komunisti sredi revo-

* Raziskava še ni končana. Odgovori so razvrščeni po številčni zastopanosti anketiranih.

lucionarnega dogajanja in se dosledno zavzemajo za politiko ZK.

Nadalje so pogosti vzroki še: visoka članarina, vpliv okolja in staršev (predvsem na podeželju), želja po »svobodnosti«, slabi zgledi, odgovornost v ZK. V zadnjem času je vedno več izjav mladih, da ne vidijo smisla v članstvu ZK, da se lahko za napredna stališča borijo v samoupravnih organih in drugih organizacijah. Ponekod imenujejo osnovno organizacijo »klub aktivističnih čudakov«, jih imajo za starokopitne. Med inteligenco izstopajo vrednote kot: strokovnost, poslovnost, racionalnost, partijsko delo pa je drugotnega pomena. Željo po sprejemu mladih v ZK slabi tudi pretirana individualna pridobitniška usmerjenost itd.

Sklepamo lahko, da so mladim in nečlanom politični razlogi v prvi vrsti ovira za vstop v ZK. To poudarjamo zaradi tega, ker je v vodstvih ZK pogosto slišati mnenja, da je mladina preveč lagodna, da jo ZK ne zanima, da želi ostati svobodna in se boji odgovornosti. Torej v prvi vrsti organizacijska vprašanja in moralne lastnosti mladih. Ta dvojnost mnenj krije v sebi nevarnost, da se nerazumevanje političnih teženj mladih še poglobi.

Raziskava centra za raziskovanje javnega mnenja na VSPV nas tudi v tem primeru opozarja na nekatere probleme. Na vprašanje: »Kaj predvsem ovira vključevanje novih članov?« — so bili naslednji odgovori:

1. ZK nima več takega ugleda in zaupanja,
2. organizacija ne skrbi dovolj za sprejem,
3. razmere v OO ne privlačujejo,
4. zaradi malodušja,
5. zaradi visoke članarine
6. ni zanimanja, razen za delitev dohodka,
7. nekateri se bojijo obveznosti in obremenitev,
8. pomisleki starejših članov do mlajših,
9. ljudje so bolj pripravljeni za samoupravne organe,
10. drugi razlogi.

umrli	1692	179	210	235	262	241	275	290	—
skupaj	10812	570	1112	1900	1754	1415	1397	1724	724

Starostni sestav izključitev iz ZK je bil naslednji:

starost	1965	1966	%	žensk	%
skupaj	1298	1266	100	215	17
do 25 let	236	174	14	39	—
od 26 do 40 let	789	797	63	119	—
od 41 in več let	273	295	23	57	—

Starostna sestava izključenih pove, da izstopajo iz ZK predvsem komunisti, ki so ali šele bodo na vrhuncu svoje ustvarjalne moči.

Za večino občin v Sloveniji je značilna vse večja tendenca izstopanja, ki je tudi izraz vedno večje demokratizacije in normalizacije razmer v ZK. Največjo udeležbo v strukturi izstopov imajo člani s starostjo nad 6 let. Med njimi je tudi največ delavcev (476). V tej kategoriji predstavljajo znatnejši delež tudi udeleženci NOV (v nekaterih občinah tudi do eno tretjino vseh izstopov).

Razloge, zaradi katerih posamezniki izstopajo, bi lahko razdelili v dve kategoriji:

a) v tiste, ki izstopajo zato, ker menijo, da so organizacije ZK neaktivne, da se sklepi ne izvajajo, da so zgolj izvrševalci direktiv. Ne vidijo torej možnosti, da bi sami lahko vplivali na spremembo razmer.

b) na tiste, ki izstopajo iz osebnih in materialnih vzrokov in se kažejo v premajhnem posluhu za člana, pomanjkanje tovariških odnosov itd. — kar zlasti velja za borce NOV.

Večina organizacij ZK samovoljnih izstopov ne analizira in se običajno zadovoljuje s formalnimi ugotovitvami, da gre za »naravno selekcijo«.

Najpogostejši vzroki izstopov so:

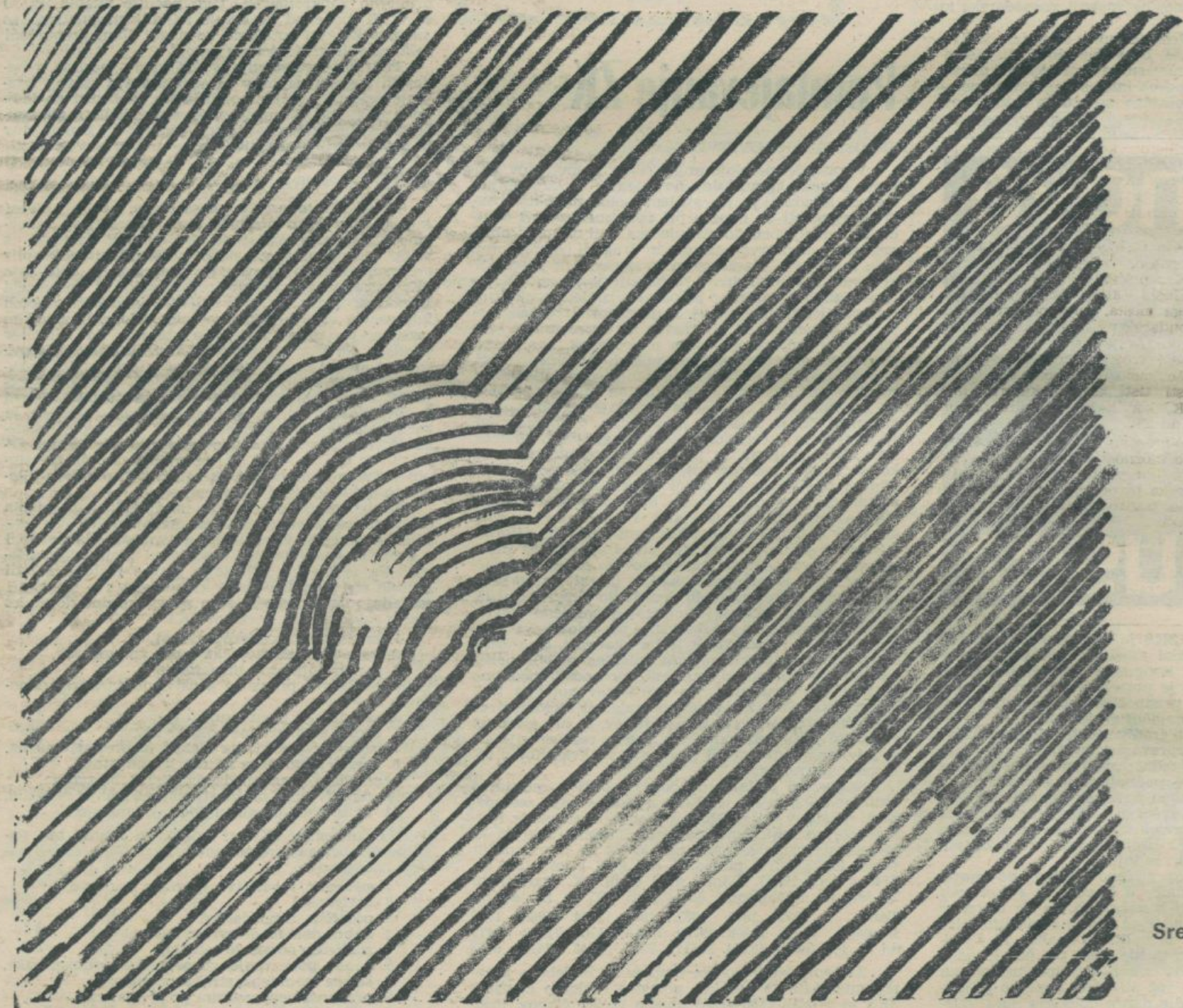
- nerazumevanje sodobne idejnopolitične vloge ZK,
- razlike v dohodkih posameznih profesionalnih skupin po panogah in socialnih strukturah,

Kratek povzetek mnenj dijakov ter mladih delavcev in kmetov o ZK

Sociološki raziskavi »Mladi o ZK in veri« in »Idejna stališča delavsko-kmečke mladine« je letos po naročilu občinskih komitejev iz Nove Gorice, Ajdovščine in Sežane izdelal Center za sociološke raziskave v Novi Gorici. Od ugotovitev obširne študije (več kot 200 tipkanih strani) smo izbrali nekaj pomembnejših fragmentov mnenj mladih o ZK.

1. Z anketo »Mladi o ZK in veri« smo zajeli 334 dijakov 3. in 4. letnika srednjih šol v Novi Gorici in Tolminu. Med anketiranimi so prevladovala dekleta (65%) je bilo deklet). Socialna struktura dijakov pa je bila naslednja: 24% dijakov je bilo iz vrst delavstva v Tolminu in Novi Gorici, sinov ali hčera tistih očetov, ki imajo srednjo, višjo ali visoko šolo, je bilo v Novi Gorici 29%, v Tolminu pa 12%, starši ostalih dijakov so bili kmetje (16%), obrtniki, upokojenci ali pa so opravljali kak drug poklic.

Anketa »Idejna stališča delavsko-kmečke mladine« je zajela 410 obveznikov predvojaške vzgoje iz občin Nova Gorica, Sežana in Ajdovščina v starosti od 16 do 18 let. Med njimi jih je 66% končalo vajen-

Srečo Dragan

Zanimivo je, da je na drugem mestu odgovorov trditev, da organizacija ne skrbi dovolj za sprejem novih članov. Pomembno je tudi opozorilo, da mladi in nečlani premalo vedo, kaj se v organizaciji ZK dogaja ali pa so obveščeni po svobodni interpretaciji posameznih članov.

3. VZROKI IZSTOPOV IN IZKLJUČITEV IZ ZVEZE KOMUNISTOV

Od leta 1960 do konca prvega polletja 1967 je prenehalo članstvo v ZK zaradi črtanja in evidence izstopov ali smrti:

skupaj	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
črtani	5348	155	902	1665	1492	1174	—	—
izstop	3772	276	—	—	—	1112	1434	724

³ Odgovori se nanašajo na starostno skupino do 25 let starosti in so razvrščeni po številu odgovorov.

- visoka članarina,
- nedemokratični in nehumani odnosi,
- družinske razmere (religija),
- težak materialni položaj posameznika,
- dosežen osebni standard ali položaj,
- nesoglasje z reformo,
- nezadovoljstvo z ukrepi vodilnih in njihovim odnosom do ljudi,
- lagodnost, oportunitizem, neuresničeni osebni interesi,
- kriminal,
- odhod na delo v inozemstvo, in drugi.

Tem pojavom bo v prihodnje potrebno posvečati več pozornosti in jih ocenjevati z idejnopolitičnih kriterijev in notranjih odnosov v organizacijah ZK. Upoštevati je treba vsekakor normalno gibanje članstva, boriti pa se bo treba proti pojavom, ki krnijo ugled organizacije in predstavljajo oviro za vključevanje novih, zlasti mladih ljudi v Zvezo komunistov.

Stane Repar

sko šolo ali pa jo še obiskuje, 17% je bilo priučenih ali nekvalificiranih delavcev, 12% kmetov in 5% brez vsake zaposlitve. V glavnem so bili to sinovi delavcev in kmetov. Z obema raziskavama smo zajeli skupaj 744 mladih ljudi.

2. V povprečju dosegajo najboljši uspeh v šoli dijaki iz kmečkih družin (71% je dobrih ter 21% prav dobrih in odličnih), kar kaže, da iz tega socialnega sloja nadaljujejo šolanje v glavnem le nadarjeni učenci. Tem po uspehu sledijo otroci iz delavskih družin (med njimi jih 11% ponavlja oziroma izdela z zadostnim uspehom), 20% pa je prav dobrih in odličnih. Med otroci izobražencev (srednja, višja, visoka šola) pa jih 18% ponavlja ali pa so izdelali z zadostnim, in 15% jih je prav dobrih in odličnih.

3. Skoraj trije od štirih dijakov berejo enega od dnevnikov, največ Delo. Resni družboslovni revialni tisk ima med dijaki le 15% bralcev. Verska časopisa (Družina in Ognjišče) bere 16% dijakov, to so predvsem tisti, ki so sami verni in so doma naročeni na

verski tisk. Praktično pa vsi anketiranci berejo enega ali več ostalih časopisov in revij, od katerih je večina lažjega, razvedrilnega značaja, nekaj pa tudi poljudnostrokovnega, poučnega in informativnega. V povprečju vsak dijak prebira nekaj več kot pet različnih časopisov in revij. Prevladujejo slovenski časniki in revije (84%), srbohrvatskih je 10% in italijanskih 6%.

Največ srednješolcev v časopisju prebira članke z razvedrilno, zabavno vsebino — 84%, članke o filmu (69%), zunanjo politiko (64%). Članke s področja notranjepolitičnih problemov bere le 15%, pripevke s filozofsko, sociološko tematiko 19%, članke o ZK pa 10% dijakov.

V povprečju bere delavsko-kmečka mladina manj časopisov kot pa dijaki srednjih šol (povprečno bere vsak 3 časopise), vendar jih samo 4% ne bere nobenega časopisa. Tudi verska časopisa berejo manj kot dijaki (10% jih bere Ognjišče in Družino). Delavsko-kmečka mladina bere predvsem časopise z zabavno-razvedrilno vsebino (TT, Nedeljski, Tovarish itd.), vendar je med njimi skoraj polovica bralcev Dela. Tretjina anketiranih med delavsko-kmečko mladino ni v prvi polovici letošnjega leta prebrala nobene knjige.

4. Anketirani navajajo kot glavnega »krivca« za svojo neaktivnost v družbenem dogajanju družbo in okolje, v katerem žive, ki posveča po njihovem mnenju mladini premajhno skrb. Pravijo tudi, da starejši mladini ne zaupajo in da so slabi zgledi starejših večkrat krivi, da je mladina neaktivna. Da je mladina brezbržna do družbenega dogajanja, trde predvsem dijaki iz tistih družin, v katerih ni nobenega člana ZK, in iz izobraženskih družin. Opazna je razlika v odgovorih med Novo Gorico in Tolminom. V Novi Gorici približno polovica dijakov soglašala z mnenjem, da je mladina pasivna do družbenega dogajanja, v Tolminu pa jih skoraj tri četrtine ne soglašala s takim mnenjem. Na tak odnos deloma vpliva tip šole (v Tolminu pedagoška gimnazija in učiteljsišče), ki ima v svojem programu večji poudarek na družboslovnih, humanističnih predmetih.

5. Bolj pozitivno vrednotijo komuniste dijaki iz tistih družin, ki imajo enega ali pa več članov v vrstah ZK. Nekaj več kot polovica anketiranih dijakov pa je mnenja, da imajo člani večji ugled v okolju kot pa nečlani, večina ostalih pa trdi, da med člani in nečlani ni razlik glede ugleda.

Delavsko-kmečka mladina v splošnem slabše ocenjuje ugled komunistov kot pa dijaki. Tretjina jih trdi, da bolj ceni komuniste oziroma, da imajo v domačem okolju večji ugled tisti, ki so člani ZK kot pa ostali. Vendar jih tudi 18% anketiranih mladincev trdi, da imajo komunisti v njegovem domačem okolju manjši ugled kot pa nečlani.

6. Ko ocenjujejo razloge, zakaj so ljudje, ki jih dijaki osebno poznajo, vstopili v ZK, povezujejo njihov vstop v ZK s pričakovanjem večjih možnosti napredovanja v službi (81%). Omenjajo tudi vpliv okolja in delovnega mesta, željo po pridobitvi ugleda itd., manjši poudarek pa dajejo svetovnonazorski opredelitvi, želji po uveljavljanju naprednih stališč in želji vključiti se v krog poštenih in naprednih ljudi. Za pozitivnejše razloge vstopanja v ZK so se opredeljevali zlasti tisti dijaki, katerih družinski člani so člani ZK, kar kaže na vpliv družinskega okolja na odnos do ZK.

Tudi delavsko-kmečka mladina povezuje vstop ljudi v ZK z večjo možnostjo napredovanja v službi, toda manj izrazito kot pa dijaki. Med njimi se jih je le 43% odločilo za ta odgovor. Ti anketiranci dajejo večji poudarek pozitivnejšim razlogom za vstop v ZK kot pa dijaki.

7. Dijake smo v anketi vprašali tudi o razlogih odklanjanja vstopa v ZK tistih ljudi, ki zaslužijo članstvo v ZK. Največkrat so dijaki prepričani, da ljudje odklanjajo sprejem v ZK zato, ker so v ZK posamezniki, ki ne zaslužijo članstva v tej organizaciji ali pa, ker zaradi vere oziroma zamere verni okolici ne morejo vstopiti. Nekoliko manj jih je odgovorilo, da starejši odklanjajo sprejem zato, ker ni nobenih razlik med člani in nečlani, ker se bojijo zameriti okolju, v katerem žive, ker nečejo prevzeti nove odgovornosti, ki bi jo imeli kot člani ZK, zaradi neizpolnjenih obljub, razočaranj in krivic, zaradi neplodnosti sestankov ZK itd.

Celotna slika odgovorov nam pove, da imajo dijaki zelo izkrivljeno mišljenje o članih ZK, da veliko bolj poudarjajo negativne aspekte odločitev za vstop v ZK, pri razlogih odklanjanja vstopa v ZK pa prav tako postavljajo v ospredje slabosti članov ZK in slabosti organizacij.

8. Starostna struktura članstva v novogoriški občini in republiki je neugodna. Poleg tega se je v zadnjih letih zelo zmanjšal dotok mladih v ZK, kar za organizacijo predstavlja ne samo kvantitativni, temveč tudi vsebinski, idejni problem.

Spodnja tabela prikazuje, kako v zadnjih sedmih letih v novogoriški občini pada število članov ZK starih do 25 let.

Starost	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
	v procentih						
do 25 let	13,9	13,8	14,5	11,1	8,4	7,2	4,8
od 26—40 let	55,7	56,1	54,0	52,8	53,6	50,0	48,6
od 41—55 let	23,5	23,2	24,2	27,4	28,2	32,5	35,9
nad 55 let	6,9	6,9	7,3	8,7	9,6	10,3	10,7
SKUPAJ:	2754	2931	2914	2856	2874	2888	2857

Od leta 1960 do 1966 se je v tej starostni skupini zmanjšalo število komunistov za 9%. Kakšen vpliv imajo lahko danes mladi v ZK, nam dovolj zgovorno pove podatek, da je med vsakimi stotimi komunisti komaj pet komunistov mlajših od 25 let.

Tudi v drugi starostni skupini (od 26 do 40 let) opazimo padanje števila članstva, tudi tu se je število komunistov znižalo za 7%. Le 53% vseh komunistov je starih pod 40 let. Glavni nosilec večine funkcij na vseh področjih družbenega dogajanja pa je prav ta starostna kategorija, ki pa v ZK ni vključena v sorazmerju z vlogo, ki jo v družbi ima. Ob sedanji dinamiki sprejemanja v ZK (v zadnjih treh letih je bilo povprečno letno sprejetih v ZK 33 ljudi, izključenih iz ZK povprečno letno 18, poleg

tega moramo upoštevati še umrle, brisane iz evidence zaradi neaktivnosti, samovoljne izstopa), ne samo, da bo padalo število komunistov v občini, temveč bo postala vsa starostna struktura ZK zelo neugodna. Ob taki starostni strukturi članstva utegne v bodočnosti ZK izgubljati svojo idejno vplivnost in reprezentativnost v družbi. Možnost, da bi velik del aktivnih, družbeno angažiranih delovnih ljudi ostajal neorganiziran izven ZK, ne pomeni perspektive za rast ZK. Tega problema mogoče nismo še dovolj ovrednotili, ker nas je uspevala zadovoljiva številčnost članstva v sedanjem obdobju in večkrat tudi misel, da lahko odpremo »vrata« v ZK, kadar koli bi nam grozilo upadanje članstva.

9. V anketi se je skoraj vsak peti dijak odločil, da bi vstopil v ZK. Če upoštevamo, da je med anketiranci dobra tretjina vernih, od katerih pa ne moremo pričakovati pozitivne odločitve, je ugotovljena pripravljenost dokaj ugodna.

Iz katerih socialnih tipov družin so dijaki, ki so bili pripravljeni vstopiti v ZK? Največ dijakov (38%), ki so pripravljeni vstopiti v ZK, je iz družin, katerih starši imajo srednjo, višjo ali visoko šolo. V teh družinah je tudi sicer največ članov ZK. Več kot polovico manj (15%) bi jih vstopilo v ZK iz delavskih družin; to je posledica tudi premajhne vključenosti delavcev v samoupravni proces in mnenja nekaterih, da je članstvo v ZK bolj domena tistih, ki so na višjih položajih. Poleg tega je med dijaki iz delavskih družin tudi več vernih. Najmanj dijakov bi vstopilo v ZK iz kmečkih družin (komaj 8%). Ti imajo tudi

3% takih, ki mislijo, da si bodo s članstvom v ZK pridobili večji ugled oziroma, da bodo zato imeli večjo plačo.

11. Tisti dijaki, ki so se odklonilno opredelili, da bi torej ne želeli vstopiti v ZK, navajajo kot glavni razlog temu različne negativne pojave v sami organizaciji. Zlasti poudarjajo karizem članov ZK, kar kaže, da je ZK marsikje zanemarila posredno in neposredno delovanje med mladino in jo prepustila različnim negativnim vplivom, ki zviška enostransko ali celo zlonamerno ocenjujejo in sodijo o vlogi in dejavnosti ZK in njenih članov.

Kot razlog nepripravljenosti vstopa v ZK navajajo dijaki tudi zadržke v zvezi z vero. Ti so izraženi v posredni ali pa neposredni obliki: »Ne strinjam se s programom, ideološko osnovo ZK«; »Okolje, v katerem živim, ni naklonjeno ZK« in podobno. Med vidnejšimi navedbami je tudi razlog, da je lahko človek dober in pošten tudi, če ni član ZK. Veliko anketirancev odklanja sprejem v ZK zaradi nepoznavanja vloge ZK. Le zelo malo dijakov (10%) ve, kakšna je vloga ZK v naši družbi; ob nepoznavanju vloge ZK pa je iluzorno pričakovati večjo pripravljenost in željo vstopiti v ZK. Preseneča pa primerjava odgovorov med tistimi dijaki, katerih starši ali kdo drug v družini so člani ZK in dijaki iz tistih družin, v katerih ni nobenega člana ZK. Dijaki iz obeh skupin enako poznajo vlogo in naloge ZK. Na poznavanje vloge ZK v večji meri vpliva aktivnost staršev v družbeno-političnem življenju (članstvo v samoupravnih organih, funkcije v družbeno-političnih organizacijah), kar kaže, da ima večji vpliv na poznavanje

Srečo Dragan

najbolj odklonilen odnos do ZK; med njimi je tudi veliko vernih. Na take odločitve dijakov pa večkrat vpliva sama sestava organizacij ZK, v katerih so marsikje tudi taki člani, ki s svojim zgledom, aktivnostjo, delavnostjo in moralnostjo odbijajo mlade, da bi vstopili v ZK.

Med delavsko-kmečko mladino bi jih vstopilo v ZK 22%. Če upoštevamo socialno strukturo staršev teh mladincev, opazimo isto tendenco kot pri dijakih: največ se jih je odločilo za vstop med tistimi mladinci, katerih starši so uslužbenci (42%), najmanj pa med sinovi kmetov (13%).

Potemtakem ne moremo trditi, da med mladimi ni takih, ki si želijo vstopiti v ZK. Večkrat je le krivda organizacij ZK, ki se ne trudijo dovolj, da bi sprejeli tiste, ki si želijo vstopiti v ZK. Gre bolj za problem, kako aktivirati mlade, da bi z vstopom v ZK ne ostali samo pasivni člani, ki bi zaradi razočaranosti nad ZK čez nekaj let izstopali iz organizacije.

10. Velika je povezanost med željo anketirancev po vstopu v ZK in članstvom staršev ali ostalih družinskih članov v ZK. Čim več je v družini članov ZK, tem večja je želja po vstopu v ZK. Med tistimi pa, kjer ni v družini nobenega člana, bi vstopilo v ZK zelo malo dijakov (7%). Tisti dijaki in delavsko-kmečka mladina, ki žele vstopiti v ZK, tudi veliko bolj pozitivno ocenjuje komuniste in so se v vseh odgovorih na vprašanja v anketi bolj opredeljevali za pozitivnejše alternative.

Dijaki in ostali mladinci, ki so se odločili, da bi vstopili v ZK, so mišljenja, da lahko s članstvom v ZK veliko bolj koristijo družbi in bi radi pomagali pri reševanju negativnih pojavov. Med njimi je samo

vloge ZK aktivnost staršev v družbenem življenju kot pa samo članstvo v ZK.

Med razlogi nepripravljenosti vstopa v ZK navajajo delavsko-kmečka mladina na prvem mestu, da jih politika ne zanima (50%) in da imajo premalo izkušenj oziroma da so še premalo razgledani in da organizacijo ZK premalo poznajo. Verski razlogi so pri njih šele na četrtem mestu.

12. Na vstopanje mladih v ZK vpliva tudi odnos staršev do vstopa njihovih otrok v ZK. Samo 12% anketiranih mladincev je odgovorilo, da bi bili domači zadovoljni, če bi postali člani ZK in bi jih pri tem tudi podprli, slabi tretjini staršev pa bi bilo vseeno. Kar 58% staršev anketiranih mladih delavcev in kmetov pa bi se bolj ali manj, na tihem ali odkrito zoperstavilo morebitni nameri, da vstopijo v ZK. Vsaj tako anketiranci sami ocenjujejo verjetno reakcijo staršev na njihovo včlanjenje v Zvezo komunistov.

13. Med delavsko-kmečko mladino jih je le slaba polovica vključenih v mladinsko organizacijo. Tretjina med njimi jih pravi, da v njihovem kraju oziroma v podjetju sploh nimajo mladinske organizacije, kar kaže, da ima mladinska organizacija med mladino premajhen vpliv; pa še tam, kjer imajo mladinsko organizacijo, jih večina trdi, da organizacija nič ne dela.

14. Mladinci imajo zelo malo znanja o družbenem dogajanju pri nas in v svetu. Naj kot ilustracijo navedemo, da je komaj vsak deseti vedel povedati, o čem je razpravljal brionski plenem, da jih je le dobra polovica znala pravilno odgovoriti na vprašanje, kateri je najvišji samoupravni organ v podjetju in

da jih je le 40% vedelo odgovoriti na vprašanje, da je Kuba edina država v Ameriki s socialistično družbeno ureditvijo.

Zanimiv je tudi podatek, da je večina dijakov (65%) bolj ali manj intenzivno spremljala potek 4. plenuma, med njimi največ dijaki iz izobraženih družin, najmanj pa iz kmečkih.

Jože Sušmelj

Politični pomen obstojećih aktualnih dilem

*Nekatere hipoteze v času
teoretične predosmislitve
možnih akcij*

V središču proučevanj Zveze komunistov je realna življenjska situacija mladih in ne več toliko kot v preteklosti le organizacija Zveze mladine. Da bo to konsekvantni: v središču zanimanja mladih ni več samo organizacija Zveze komunistov, ampak realna življenjska situacija onih, ki so komunisti in kolikor so komunisti.

Izkušnje nas uče, da je osveščanje in angažiranje mladih v krogu progresivnih sil posebnega pomena. enzivno mladostno zorenje, ki je povezano tudi z intenzivno mladostno zorenje, ki je povezano tudi z intenzivnim idejnim in političnim zorenjem, je porok, da bo samoupravna politika in komunistično gibanje dobivalo najbolj iskrene pripadnike. Mladim pa bo pomenilo več kot samo organizacijo družbe, ker bo postalo del njihovega življenja.

Mladina prinaša v to gibanje duh svojega časa. To je duh revolucije in duh narodnoosvobodilne borbe, ni pa več političnost narodnoosvobodilne borbe niti ni več političnost administrativnega socializma in družbenopolitičnega dualizma izpred nekaj let. To je že političnost samoupravnega socialističnega demokratizma, še posebno, ker je v veliki meri izraženo šolsko in zato predvsem afirmativno. V prehajanju v izkustvo pa postaja tenkočuten odraz sedanjega stanja družbenih odnosov in protislovij, postaja političnost samoupravljanja in socialističnega demokratizma. Problemi kadrovske politike, možnost, da se na osnovi sposobnosti in znanja dobi delovno mesto, da se nagraduje po delu, da se razvija demokracija in preprečuje birokratizem in anarhizem..., družbeni politični cilji reforme, vse to so problemi mladih. Ogromna večina mladih se lahko uspešno osebno uveljavlja, če so načela socializma uresničena v življenju, če samoupravni sistem resnično živi. Mladina je zato dragocen činitelj v samoupravnem demokratizmu in v komunističnem gibanju sploh. Apriorizem v ocenjevanju mladih je izredno nevaren in škodljiv. Mladina ni homogena družbena skupina, temveč je tudi sama glede na družbeno poreklo, vzgojo in glede na možnosti za osebni razvoj v družbi notranje diferencirana po svojih objektivnih interesih, ideološko, politično, glede na kulturno raven itd. Zato je politično izredno nevarno vsako generacijsko barvanje, pa tudi tendenciozno iskanje napredne mladine od manj napredne in nenapredne — v času njihovega karakternega, idejnega in političnega formiranja. Sprožati je potrebno predvsem proces idejne rasti in samokristalizacije moralnega, idejnega in političnega jedra vsake nove generacije, ki z razvojem samoupravljanja niti ne predstavlja več jedro, ampak postaja posplošeno socialistično gibanje. Sistematična vzgoja v šoli in izven nje, z optimalnim sprožanjem elementov samovzgoje, z vključevanjem mladih v sistem samoupravljanja od osnovnošolske samouprave — samoupravne idejnosti in političnosti — do odgovornejših družbenih dolžnosti, je okvir človekovega celovitega vraščanja v družbo, njegove socialistične socializacije. Vse starejše generacije, kot tudi njena idejnopolična jedra, so obremenjene s kontinuiteto idejnosti in političnosti in s seboj nosijo elemente vzgoje po svoji podobi. Ob tem spoznanju je naše načelo kolektivne samovzgoje mladih in sodelovanje starejših komunistov v krogih mladih, toda na osnovi stvarne avtoritete, avtoritete duhovne moči, pravilnega doziranja v prenašanju izkušenj, ne pa ustvarjanje vročinskih situacij in idejnega in političnega povračanja, ki tendenčno prehaja na generacijske osnove.

Duhovni kontakt med mladinci in starejšimi komunisti je bil po revoluciji pobarvan s hierarhijo politične moči in odnosov. Reorganizacija Zveze komunistov je tudi tu sestavni del politične reorganizacije družbe v času odmika od hierarhije odnosov, ki ima za svojo objektivno osnovo preseganje klasične institucionalne strukture družbe. V tem procesu postajajo komunisti v dnevnem kontaktu živ in osebni ideal mladim in zato mladi tudi žele pripadati Zvezi komunistov. Čim manjše so te spodbude, tem bolj je sprejemljiv sklep, da prinaša zgodovinski subjekt naše družbe v sedanjem trenutku kontinuiteto idejnosti in političnosti včerajšnjega dne. Pa tudi ta izkušnja ima v naši družbenopolitični praksi svojo specifičnost, ker nimamo več komunistično gibanje v klasičnem smislu. Samoupravni sistem v tisti meri, v kateri je v Sloveniji že realiziran in splošno dojet, že predstavlja samorazvojno bazo komunističnega gibanja družbe.

Razkorak med planiranimi načeli in prakso, slabosti konkretnih osnovnih organizacij, socialistične neidejnost in nepolitičnost samoupravnih sklepov, slabosti posameznih komunistov, kompromisarstvo in

oportunizem najbolj odvrtaajo od Zveze komunistov. Za seboj lahko potegnajo le redki komunisti. Če je to resnica trenutka, kot često ugotavljajo mladi, potem je idejnost šolskega okolja, okolja v delovni organizaciji itd. premalo izražena. To pa pomeni, da samoupravni odnosi še niso toliko razviti, da bi predstavljali samorazvojno bazo komunističnega gibanja družbe. Socialistična in komunistična načela se utaplajo v posameznostih, sklepi in resolucije nimajo žive moči. Kljub realizirani in dojeti stopnji razvoja samoupravljanja idejnost in političnost širših družbenih interesov in ciljev kakor tudi korekcije konkretnih samoupravnih odnosov ne moremo še prepustiti konkretnim samoupravno-političnim odnosom brez posebne integracijske in zgodovinsko osmišljvalne vloge ZK.

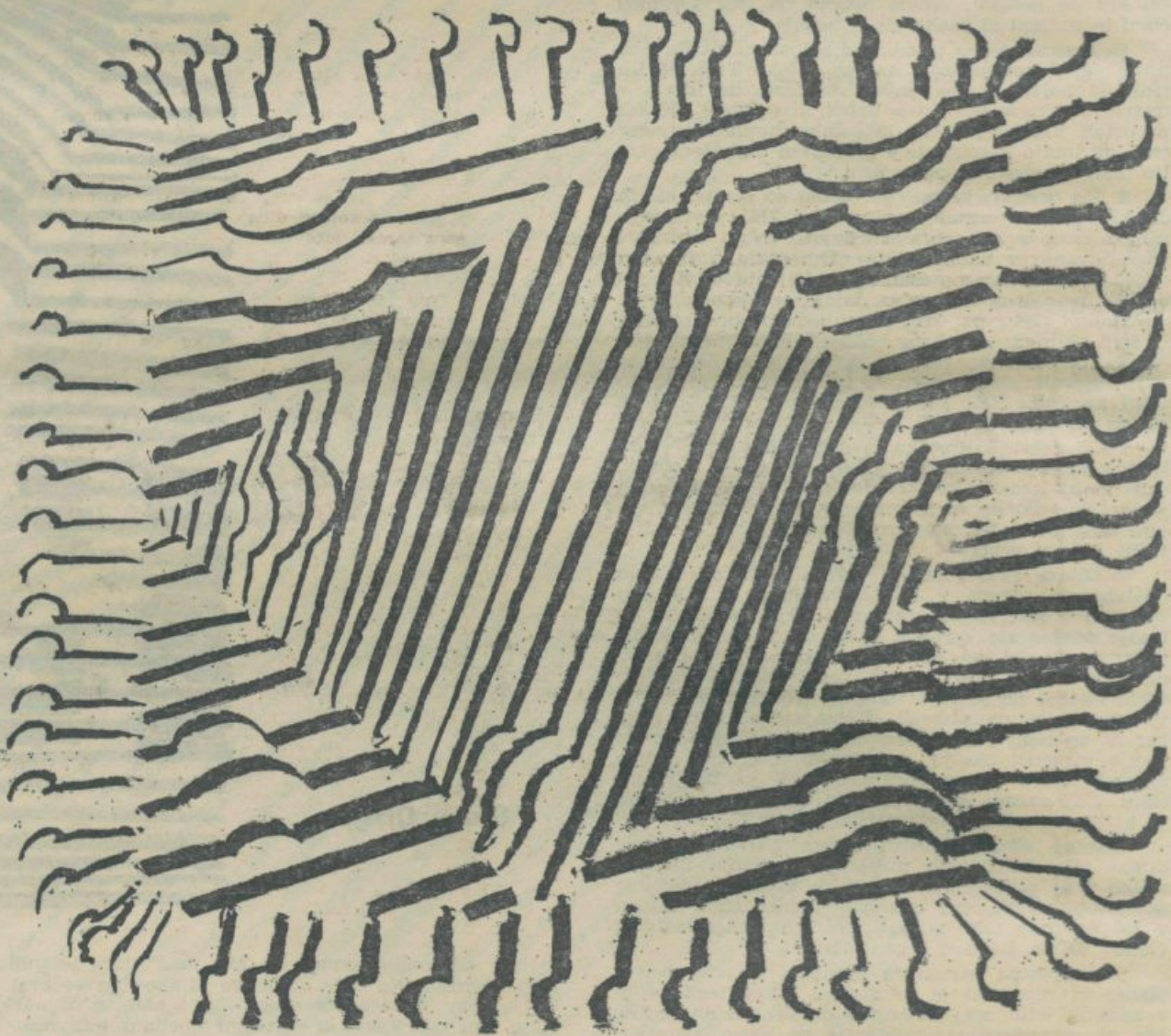
V tem smislu je danes vprašujoče, s kakšno starostno in socialno strukturo gradimo načela reorganizacije in sklepe kongresov, ki so pred nami. Ali bomo o njihovem nastajanju samo boljše ali slabše informirali »neorganizirane« občane, ko želimo, da so to načela in bodo to sklepi idejno in politično osveščenega samoupravljalca, še posebno pa mladega človeka. Mlad človek se na načela in sklepe ne veže zgolj razumsko, ampak predvsem moralno in čustveno. Reorganizacija Zveze komunistov in graditev sklepov kongresov predstavlja del idejnosti in političnosti sedanjega trenutka, v katerem bi moral teči proces pomlajevanja Zveze komunistov. Ali so močni bistvenejši premiki v tem smislu?

Mladina pričakuje z reorganizacijo Zveze komunistov dinamično organizacijo. Večina mladine danes izjavlja, da ne želi v Zvezo komunistov (tista, ki ne želi) zato, ker v konkretnih osnovnih organizacijah in v posameznih komunistih ne vidi tisto proklamirano, vodilno, idejno in politično družbeno silo. Drug pomemben razlog je za mlade delavce visoka članarina, med srednješolci pa vernost oziroma vpliv staršev; treba je reči, da politične organizacije pri nas (pa tudi Cerkev) pre malo obravnavamo kot sociološke kategorije in v tisti meri je njihovo politično vrednotenje zmanjšano. Vpliv socialne in starostne strukture v posameznih organizacijah je prekrit z načeli o progresivnosti, konservativnosti itn..., ki se neustrez-

okolja, ne pa z vidika ciljev Zveze komunistov, za mladega človeka lahko tudi politično dejanje?

Za mladega človeka pomeni vstop v katerokoli od političnih organizacij danes tudi politično dejanje v tisti meri, v kateri so s krepitvijo samoupravnih odnosov pokazale vse politične organizacije vrednostne in politično-organizacijske karakteristike, iz katerih je možno sklepati, da so postale obremenjene s kontinuiteto dosedanje vloge in dela. Iz teh razlogov so tudi ukrepi za pomlajevanje Zveze komunistov izrazito vsebinskega — političnega, ne pa samo organizacijskotekničnega značaja. Dosedanja razprava o problematiki pomlajevanja je na vsebinska (to je na politična) vprašanja le delno odgovorila. Nanjo opozarja predvsem mladina v razpravah o svojih odnosih v samoupravni družbi in do Zveze komunistov, medtem ko v Zvezi komunistov še vedno prevladujejo predlogi o organizacijskotekničnih rešitvah.

Mladina opredeljuje političnost sedanjega obdobja z naslednjim vprašanjem: mesto in perspektiva človeka v pogojih blagovnodenarnih (dohodkovnih) odnosov. V njeni zavesti se lomi dilema o razkoraku med gospodarskimi in družbenimi cilji reforme. Mladina občuti, da ostajajo v družbeni praksi in teoriji nekoliko v ozadju vprašanja, kot so solidarnost, prisotnost širših družbenih interesov, moralne vrednote, ideali, skratka, vrednote socialistične družbe. Družbena praksa je pod pritiskom stihije. V tem obdobju se je Zveza komunistov bolj opredeljevala in izražala odgovornost od globalnih procesov v družbi, v bazi pa ni vedno našla mesto v konkretnih problemih (v konkretni vlogi in borbi in v sposobnosti svojih članov za to vlogo), kar je seveda vplivalo tudi povratno na splošne sklepe. Na teh nasprotjih je bila prav zavest mladincev angažirana oziroma dezangazirana. Tudi celotni vzgojni sistem ni v zadostni meri odgovoril na navedeni kompleks vprašanj. Mladi ljudje pogosto dobivajo pomanjkljivo idejno usmeritev za ocenjevanje družbenega razvoja in so premalo pripravljeni za vključevanje v družbenopolitično življenje. Prav v letih, ko je intenziven proces oblikovanja osebnosti mladega človeka najbolj izražen, ni več popolnoma ustrezne družbenopolitične vzgoje, ki

Srečo Dragan

no posplošujejo, medtem ko je dejstvo, da predstavlja vstop mladega človeka danes v Zvezo komunistov tudi vstop v specifično starostno in socialno strukturo, v specifičen svet socialnih odnosov, socialističnih načel in komunističnih vrednot: v Ljubljani je bilo 61,4 odstotka vseh komunistov sprejetih v Zvezo komunistov že pred začetki uvajanja samoupravljanja v delovnih kolektivih, in le 6–7 odstotkov jih je mlajših od 25 let. Družbeno in politično vodilna sila naše družbe se v strukturi svojega članstva preveč počasi prilagaja novi samoupravni družbi, za katero se sama predvsem bori. V svoji strukturi zelo močno odraža obdobje narodnoosvobodilne borbe in administrativnega socializma. Zato je vprašljivo, ali subjektivno adekvatno odražamo idejnost in političnost sedanjega trenutka in, če nad tem rahlo podvomimo, ali ni to rahel dvom nad duhom revolucije, nad njeno kontinuiteto v času gospodarske reforme. Mladina danes vse pogosteje izjavlja, da brez članstva v Zvezi komunistov prav tako lahko uspešno družbenopolitično deluje in da po njihovem mnenju med člani in nečlani ni vidnejših razlik. Ali ne predstavlja vstop v Zvezo komunistov, z vidika določenega konkretnega

bi odgovorila na omenjene dileme. Dosedanje delo mladinskih organizacij pa se je v mnogočem izčrpalo.

V vrstah Zveze komunistov je problematika pomlajevanja še vedno prisotna iz nekaterih drugih predpostavk, ki niso še dozorela — v toliki meri — v vsebinska, politična vprašanja glede na to, da se uveljavljajo še vedno le organizacijsko tehnične rešitve. Karakteristične postajajo ocene, da »Zveza komunistov ni vključena z vso svojo socialno in starostno strukturo v novo fazo razvoja. Vanj se vključuje le s svojim najbolj zavestnim delom«. Take ocene so bile več ali manj vedno prisotne, nevarne pa postajajo, kadar vnašajo določene generacijske opredelitve predvsem v ocenah mlade generacije: rezerviranost do sprejemanja mladih, medtem ko mladi v Zvezi komunistov ne morejo predstavljati idejno in politično jedro mlade generacije niti za svojo niti za ostale generacije. Do takih opredelitev smo bili vedno rezervirani in smo tudi danes, lahko pa se jim izognemo samo s kvantitativno in kvalitativno obnovitvijo zgodovinskega dejavnika te družbe — Zveze komunistov.

Ivan Hvala